

תקן חשבונאות בינלאומי 32 מכשירים פיננסיים: הצגה

International Accounting Standard 32

Financial Instruments:

Presentation

גרסה זו כוללת תיקונים הנובעים מתקני דיווח כספי בינלאומיים, אשר פורסמו עד 31 במאי 2021 ומועד תחילתם לא מאוחר מיום 1 לינואר 2022.

תיקונים שמועד תחילתם לאחר 1 בינואר 2022

תקן חשבונאות בינלאומי 32 והמסמכים הנלווים אליו תוקנו על ידי:

- תקן דיווח כספי בינלאומי 17 חוזי ביטוח (פורסם במאי 2017) (מועד תחילה 1 בינואר 2023).

מועד התחילה של התיקונים הוא לאחר 1 בינואר 2022 ולכן במהדורה זו הם לא שולבו אלא נכללו בנפרד במסגרת נספח ד לתקן דיווח כספי בינלאומי 17.

תוכן עניינים

החל מסעיף

תקן חשבונאות בינלאומי 32

מכשירים פיננסיים: הצגה

2	מטרת התקן
4	תחולה
11	הגדרות (ראה גם סעיפים א-3א-23)
15	הצגה
15	התחייבויות והון (ראה גם סעיפים א-13א-14א)
15	ו-25א-29א)
16א	מכשירים בני מכר
	מכשירים, או רכיבים של מכשירים, אשר מטילים על
	הישות מחוייבות להעביר לצד אחר חלק יחסי
16ג	מהנכסים נטו של הישות רק בעת פירוק
	סיווג מחדש של מכשירים בני מכר ושל מכשירים
	אשר מטילים על הישות מחוייבות להעביר לצד אחר
16ה	חלק יחסי מהנכסים נטו של הישות רק בעת פירוק
	העדר מחויבות חוזית למסור מזומן או נכס פיננסי
17	אחר (סעיף 16א))
21	סילוק במכשיריה ההוניים של הישות (סעיף 16ב))
25	הוראות סילוק מותנה
26	חלופות סילוק
	מכשירים פיננסיים מורכבים (ראה גם סעיפים
28	א-30א-35א ודוגמאות להמחשה 9-12)
33	מניות אוצר (ראה גם סעיף 36א)
	ריבית, דיבידנדים, הפסדים ורווחים (ראה גם סעיף
35	37א)
	קיוזו של נכס פיננסי והתחייבות פיננסית (ראה גם
42	סעיפים א-38א-138א ו-39א)
96	מועד תחילה ומעבר
98	ביטול פרסומים אחרים

תוכן עניינים (המשך)

החל מסעיף

	נספח - הנחיות יישום
1א	הגדרות (סעיפים 11-14)
3א	נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות
3א	מכשירים הונניים
13א	קבוצת המכשירים אשר נחותה מכל הקבוצות האחרות (סעיפים 16א(ב) ו-16ג(ב))
א14א	סך תזרימי מזומנים חזויים שניתן לייחס למכשיר במהלך חיי המכשיר (סעיף 16א(ה))
ה14א	עסקאות שמתקשר בהן מחזיק מכשיר שלא במעמדו כבעלים של הישות (סעיפים 16א ו-16ג)
ו14א	אין מכשיר פיננסי אחר או חוזה עם סך תזרימי מזומנים אשר קובע או מגביל במהות את התשואה השיורית למחזיק המכשיר (סעיפים 16ב ו-16ד)
א14י	מכשירים פיננסיים נגזרים
15א	חוזה לרכישה או למכירה של פריטים לא פיננסיים
20א	(סעיפים 8-10)
25א	הצגה
25א	התחייבויות והון (סעיפים 15-27)
	העדר מחויבות חוזית למסור מזומן או נכס פיננסי אחר (סעיפים 17-20)
25א	סילוק במכשיריה ההונניים של הישות (סעיפים 21-24)
27א	הוראות סילוק מותנה (סעיף 25)
28א	טיפול בדוחות כספיים מאוחדים
29א	מכשירים פיננסיים מורכבים (סעיפים 28-32)
30א	מניות אוצר (סעיפים 33 ו-34)
36א	ריבית, דיבידנדים, הפסדים ורווחים (סעיפים 35-41)
37א	קיצוץ של נכס פיננסי והתחייבות פיננסית (סעיפים 42-50)
א38א	קריטריון שלישות "קיימת באופן מיידי (currently) זכות משפטית ניתנת לאכיפה לקזז את הסכומים שהוכרו" (סעיף 42א))
ה38א	קריטריון שלישות יש "כוונה לסלק את הנכס ואת ההתחייבות על בסיס נטו או לממש את הנכס ולסלק את ההתחייבות בו-זמנית" (סעיף 42ב))

אישור על ידי הוועדה הבינלאומית של תקן

חשבונאות בינלאומי 32 שפורסם בדצמבר 2003*

* לא תורגם לעברית

תוכן עניינים (המשך)

אישור על ידי הוועדה הבינלאומית של תיקונים לתקן חשבונאות בינלאומי 32:

מכשירים פיננסיים בני מכל ומחויבויות הנובעות בפירוק (תיקונים לתקן חשבונאות בינלאומי 32 ולתקן

חשבונאות בינלאומי 1) שפורסם בפברואר 2008*

סיווג הנפקת זכויות (תיקון לתקן חשבונאות בינלאומי

32) שפורסם באוקטובר 2009*

קיצוץ נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות (תיקונים

לתקן חשבונאות בינלאומי 32) שפורסם בדצמבר 2011*

בסיס למסקנות*

דעות מנוגדות*

דוגמאות להמחשה*

* לא תורגם לעברית

תקן חשבונאות בינלאומי 32

מכשירים פיננסיים: הצגה

תקן חשבונאות בינלאומי 32 מכשירים פיננסיים: הצגה (IAS 32) מובא בסעיפים 2-100 ובנספח. כל הסעיפים בתקן מחייבים באותה מידה, אך נשמרה תבנית התקן כפי שהייתה בעת שאומץ על ידי ה-IASB. יש לקרוא את תקן חשבונאות בינלאומי 32 בהקשר למטרת התקן ולבסיס למסקנות, להקדמה לתקני דיווח כספי בינלאומיים ולמסגרת המושגית לדיווח כספי. תקן חשבונאות בינלאומי 8 מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות, מספק בסיס לבחירת ויישום מדיניות חשבונאית בהעדר הנחיות מפורשות.

מטרת התקן

1. [בוטל]
2. מטרת תקן זה היא לקבוע כללים להצגת מכשירים פיננסיים כהתחייבויות או כהון ולקיצוץ של נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות. התקן חל על הסיווג של מכשירים פיננסיים מנקודת מבטו של המנפיק, כנכסים פיננסיים, כהתחייבויות פיננסיות או כמכשירים הוניים; על הסיווג של ריבית, דיבידנדים, הפסדים ורווחים הקשורים להם; ועל הנסיבות שבהן יש לקצוץ נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות.
3. הכללים בתקן זה משלימים את הכללים להכרה ולמידה של נכסים פיננסיים ושל התחייבויות פיננסיות בתקן דיווח כספי בינלאומי 9 מכשירים פיננסיים ואת הכללים לגילוי מידע לגביהם בהתאם לתקן דיווח כספי בינלאומי 7 מכשירים פיננסיים: גילויים.

תחולה

4. תקן זה ייושם על ידי כל הישויות לכל הסוגים של מכשירים פיננסיים, למעט:

(א) אותן זכויות בחברות בנות, בחברות כלולות או בעסקאות משותפות אשר מטופלות בהתאם לתקן דיווח כספי בינלאומי 10 דוחות כספיים מאוחדים, לתקן חשבונאות בינלאומי 27 דוחות כספיים נפרדים או לתקן חשבונאות בינלאומי 28 השקעות בחברות כלולות ובעסקאות

משותפות. אולם, במקרים מסוימים, תקן דיווח כספי בינלאומי 10, תקן חשבונאות בינלאומי 27 או תקן חשבונאות בינלאומי 28 דורשים או מתירים לישות לטפל בזכויות בחברה בת, בחברה כלולה או בעסקה משותפת תוך שימוש בתקן דיווח כספי בינלאומי 9; במקרים אלה, ישויות יישמו את דרישות תקן זה. ישויות יישמו תקן זה גם לנגזרים הקשורים לזכויות בחברות בנות, בחברות כלולות או בעסקאות משותפות.

(ב) זכויות ומחויבויות של מעסיקים הנובעות מתוכניות הטבת עובד, שעליהן חל תקן חשבונאות בינלאומי 19 **הטבות עובד**.

(ג) [בוטל]

(ד) חוזי ביטוח כהגדרתם בתקן דיווח כספי בינלאומי 4 **חוזי ביטוח**. אולם, תקן זה חל על נגזרים המשובצים בחוזי ביטוח, אם תקן דיווח כספי בינלאומי 9 דורש מהישות לטפל בהם בנפרד. יתר על כן, מנפיק יישם תקן זה לגבי חוזי ערבות פיננסית, אם המנפיק מיישם תקן דיווח כספי בינלאומי 9 להכרה ולמדידה של החוזים, אך יישם את תקן דיווח כספי בינלאומי 4, אם המנפיק בוחר, בהתאם לסעיף 4(ד) לתקן דיווח כספי בינלאומי 4, ליישם את תקן דיווח כספי בינלאומי 4 להכרה ולמדידה של חוזים אלה.

(ה) מכשירים פיננסיים שבתחולת תקן דיווח כספי בינלאומי 4, מאחר והם כוללים מאפיין השתתפות לפי שיקול דעת. המנפיק של מכשירים אלה פטור מיישום סעיפים 15-32 וסעיפים 25א-35 לתקן זה בנוגע להבחנה בין התחייבויות פיננסיות לבין מכשירים הוניים. עם זאת, על מכשירים אלה חלות כל שאר הדרישות של תקן זה. יתרה מכך, התקן חל על נגזרים המשובצים במכשירים אלה (ראה תקן דיווח כספי בינלאומי 9).

(ו) מכשירים פיננסיים, חוזים ומחויבויות בעסקאות תשלום מבוסס מניות שתקן דיווח כספי בינלאומי 2 **תשלום מבוסס מניות חל עליהם**, למעט

(i) חוזים שבתחולת סעיפים 8-10 לתקן זה, שתקן זה חל עליהם,

(ii) סעיפים 33 ו-34 לתקן זה, אשר ייושמו למניות אוצר שנרכשו, שנמכרו, שהונפקו או שבוטלו בהתייחס לתוכניות אופציות לעובדים, לתוכניות לרכישת מניות לעובדים ולהסדרי תשלום מבוסס מניות אחרים.

8. תקן זה ייושם לגבי חוזים לרכוש או למכור פריט לא פיננסי, שניתנים לסילוק נטו במזומן או באמצעות מכשיר פיננסי אחר, או על ידי החלפת מכשירים פיננסיים, כאילו היו חוזים אלה מכשירים פיננסיים, למעט חוזים אשר ההתקשרות בהם (were entered into) הייתה לשם קבלה או מסירה של הפריט הלא פיננסי בהתאם לדרישות הרכישה, המכירה או השימוש החזויים של הישות ואשר ממשיכים להיות מוחזקים למטרות אלה. אולם, תקן זה ייושם לאותם חוזים אשר ישות ייעדה כנמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד בהתאם לסעיף 2.5 לתקן דיווח כספי בינלאומי 9 מכשירים פיננסיים.

9. ישנן אפשרויות שונות שבהן חוזה לרכוש או למכור פריט לא פיננסי יכול להיות מסולק נטו במזומן או באמצעות מכשיר פיננסי אחר, או על ידי החלפת מכשירים פיננסיים. אפשרויות אלה כוללות:

(א) כאשר תנאי החוזה מתירים לכל אחד מהצדדים לסלק אותו נטו במזומן או באמצעות מכשיר פיננסי אחר, או על ידי החלפת מכשירים פיננסיים;

(ב) כאשר היכולת לסלק נטו במזומן או באמצעות מכשיר פיננסי אחר, או על ידי החלפת מכשירים פיננסיים אינה באה לידי ביטוי מפורש בתנאי החוזה, אך לישות נהוג או דפוס פעילות (practice) לסילוק חוזים דומים נטו במזומן או באמצעות מכשיר פיננסי אחר, או על ידי החלפת מכשירים פיננסיים (על ידי התקשרות בחוזים מקוזים עם הצד שכנגד או על ידי מכירת החוזה לפני מימושו או פקיעתו);

(ג) כאשר לגבי חוזים דומים, לישות דפוס פעילות של קבלת נכס הבסיס ומכירתו זמן קצר לאחר קבלתו, במטרה להפיק רווח מתנודות מחיר בטווח הקצר או ממרווחי סחר (dealer's margin) בטווח הקצר; וכן,

(ד) כאשר הפריט הלא פיננסי נשוא החוזה ניתן בנקל להמרה למזומן.

ההתקשרות בחוזה אשר סעיף קטן (ב) או סעיף קטן (ג) חלים עליו, אינה לצורך קבלה או מסירה של פריט לא פיננסי בהתאם לדרישות הרכישה, המכירה או השימוש החזויים של הישות ולפיכך הוא בתחולת תקן זה. חוזים אחרים, אשר סעיף 8 חל עליהם, נבחנים כדי לקבוע אם הם נקשרו לצורך קבלה או מסירה

של פריט לא פיננסי בהתאם לדרישת הרכישה, המכירה או השימוש החזויים של הישות ואם הם ממשיכים להיות מוחזקים למטרות אלה ובהתאם לכך אם הם בתחולת תקן זה.

10. אופציה שנכתבה לרכוש או למכור פריט לא פיננסי, אשר ניתנת לסילוק נטו במזומן או באמצעות מכשיר פיננסי אחר, או על ידי החלפת מכשירים פיננסיים, בהתאם לסעיפים 9(א) או (ד), היא בתחולת תקן זה. ההתקשרות בחוזה כאמור אינה יכולה להיות לצורך קבלה או מסירה של פריט לא פיננסי בהתאם לדרישות הרכישה, המכירה או השימוש החזויים של הישות.

הגדרות (ראה גם סעיפים א-3א-23)

11. המונחים הבאים משמשים בתקן זה במשמעות המוגדרת להלן:

מכשיר פיננסי (financial instrument) הוא כל חוזה היוצר נכס פיננסי בישות אחת והתחייבות פיננסית או מכשיר הוני בישות אחרת.

נכס פיננסי (financial asset) הוא כל נכס שהוא:

(א) מזומן;

(ב) מכשיר הוני של ישות אחרת;

(ג) זכות חוזית:

(i) לקבל מישות אחרת מזומן או נכס פיננסי אחר; או

(ii) להחליף נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות עם ישות אחרת בתנאים פוטנציאליים עדיפים לישות; או

(ד) חוזה אשר יסולק או עשוי להיות מסולק במכשיריה ההוניים של הישות והוא:

(i) מכשיר לא נגזר (a non-derivative), אשר לפיו הישות מחויבת או עשויה להיות מחויבת לקבל מספר משתנה של מכשיריה ההוניים; או

(ii) מכשיר נגזר, אשר יסולק או עשוי להיות מסולק שלא בדרך של החלפת סכום קבוע של מזומן או של נכס פיננסי אחר בתמורה למספר קבוע של מכשיריה

ההונניים של הישות. לצורך כך, מכשיריה ההונניים של הישות אינם כוללים מכשירים פיננסיים בני מכל המסווגים כמכשירים הונניים בהתאם לסעיפים 16א ו-16ב, מכשירים אשר מטילים על הישות מחויבות להעביר לצד אחר חלק יחסי מהנכסים נטו של הישות רק בעת פירוק ואשר מסווגים כמכשירים הונניים בהתאם לסעיפים 16ג ו-16ד, או מכשירים שהם חוזים לקבלה עתידית או למסירה עתידית של מכשיריה ההונניים של הישות.

התחייבות פיננסית (financial liability) היא כל התחייבות שהיא:

(א) מחויבות חוזית:

- (i) למסור לישות אחרת מזומן או נכס פיננסי אחר; או
 - (ii) להחליף נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות עם ישות אחרת בתנאים פוטנציאליים נחותים לישות; או
- (ב) חוזה אשר יסולק או עשוי להיות מסולק במכשיריה ההונניים של הישות והוא:

- (i) מכשיר לא נגזר, אשר לפיו הישות מחויבת או עשויה להיות מחויבת למסור מספר משתנה של מכשיריה ההונניים; או
- (ii) מכשיר נגזר, אשר יסולק או עשוי להיות מסולק שלא בדרך של החלפת סכום קבוע של מזומן או של נכס פיננסי אחר בתמורה למספר קבוע של מכשיריה ההונניים של הישות. לצורך כך, זכויות, אופציות או כתבי אופציה לרכישת מספר קבוע של מכשיריה ההונניים של הישות תמורת סכום קבוע במטבע כלשהו הם מכשירים הונניים אם הישות מציעה את הזכויות, את האופציות או את כתבי האופציה באופן יחסי לכל הבעלים הקיימים מאותו סוג של מכשיריה ההונניים הלא נגזרים. בנוסף, לצורך מטרת אלה, מכשיריה ההונניים של הישות אינם כוללים מכשירים פיננסיים בני מכל המסווגים כמכשירים הונניים בהתאם לסעיפים 16א ו-16ב, מכשירים אשר מטילים על הישות מחויבות להעביר לצד אחר חלק יחסי מהנכסים נטו של הישות רק בעת פירוק ואשר

מסווגים כמכשירים הונניים בהתאם לסעיפים 16 ג ו-16ד, או מכשירים, שהם חוזים לקבלה עתידית או למסירה עתידית של מכשיריה ההונניים של הישות.

כחריג להגדרה זו, מכשיר אשר מקיים את ההגדרה של התחייבות פיננסית מסווג כמכשיר הוני אם יש לו את כל המאפיינים והוא מקיים את התנאים בסעיפים 16א ו-16ב או סעיפים 16ג ו-16ד.

מכשיר הוני (equity instrument) הוא כל חוזה המעיד על זכות שייר בנכסים של ישות לאחר ניכוי כל התחייבויותיה.

שווי הוגן (fair value) הוא המחיר שהיה מתקבל ממכירת נכס או שהיה משולם להעברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה. (ראה תקן דיווח כספי בינלאומי 13 מדידת שווי הוגן).

מכשיר בר מכר (puttable instrument) הוא מכשיר פיננסי אשר מעניק למחזיק את הזכות למכור חזרה את המכשיר למנפיק תמורת מזומן או נכס פיננסי אחר או שהמכשיר מוחזר למנפיק באופן אוטומטי בעת התרחשות אירוע עתידי שאינו ודאי או בעת מוות או פרישה של מחזיק המכשיר.

12. המונחים הבאים מוגדרים בנספח א לתקן דיווח כספי בינלאומי 9 או בסעיף 9 לתקן חשבונאות בינלאומי 39 **מכשירים פיננסיים**: הכרה ומדידה ומשמשים בתקן זה בהתאם למשמעותם בתקן חשבונאות בינלאומי 39 ובתקן דיווח כספי בינלאומי 9.

- עלות מופחתת של נכס פיננסי או של התחייבות פיננסית (amortised cost of a financial asset or financial liability)
- גריעה (derecognition)
- נגזר (derivative)
- שיטת הריבית האפקטיבית (effective interest method)
- חוזה ערבות פיננסית (financial guarantee contract)
- התחייבות פיננסית בשווי הוגן דרך רווח או הפסד (financial liability at fair value through profit or loss)
- התקשרות איתנה (firm commitment)
- עסקה חזויה (forecast transaction)
- אפקטיביות גידור (hedge effectiveness)
- פריט מגודר (hedged item)

- מכשיר מגדר (hedging instrument)
 - מוחזק למסחר (held for trading)
 - רכישה או מכירה בדרך רגילה (regular way purchase or sale)
 - עלויות עסקה (transaction costs).
13. בתקן זה, המונחים "חוזה" (contract) ו"חוזי" (contractual) מתייחסים להסכם בין שני צדדים או יותר, אשר תוצאותיו הכלכליות ברורות, כך שלצדדים שיקול דעת מינימלי, אם בכלל במניעתן, משום, שבדרך כלל, ההסכם ניתן לאכיפה חוקית. חוזים, ועל-כן מכשירים פיננסיים, עשויים ללוש מגוון של צורות ואינם צריכים להיות בכתב.
14. בתקן זה, המונח "ישות" כולל יחידים, שותפויות, גופים מאוגדים, מאמנויות ורשויות ממשלתיות.

הצגה

התחייבויות והון (ראה גם סעיפים 13-14 א ו-א25-29א)

15. המנפיק של מכשיר פיננסי יסווג את המכשיר, או את החלקים המרכיבים את המכשיר, בעת ההכרה לראשונה כהתחייבות פיננסית, כנכס פיננסי או כמכשיר הוני, בהתאם למהות ההסדר החוזי ולהגדרות של התחייבות פיננסית, נכס פיננסי ומכשיר הוני.
16. כאשר המנפיק מיישם את ההגדרות בסעיף 11 כדי לקבוע אם מכשיר פיננסי הוא מכשיר הוני ולא התחייבות פיננסית, המכשיר הוא מכשיר הוני, אם ורק אם שני התנאים, (א) ו-(ב) להלן, מתקיימים:
- (א) המכשיר אינו כולל מחויבות חוזית:
- (i) למסור לישות אחרת מזומן או נכס פיננסי אחר; או
 - (ii) להחליף נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות עם ישות אחרת בתנאים פוטנציאליים נחותים למנפיק.
- (ב) אם המכשיר יסולק או עשוי להיות מסולק במכשיריה ההוניים של הישות, הוא:

(i) מכשיר לא נגזר, שאינו כולל מחויבות חוזית של המנפיק למסור מספר משתנה של מכשירי ההוניים; או

(ii) מכשיר נגזר אשר יסולק רק על ידי החלפת סכום קבוע של מזומן או של נכס פיננסי אחר בתמורה למספר קבוע של מכשירים הוניים של המנפיק. לצורך כך, זכויות, אופציות או כתבי אופציה לרכישת מספר קבוע של מכשירי ההוניים של הישות תמורת סכום קבוע במטבע כלשהו הם מכשירים הוניים אם הישות מציעה את הזכויות, את האופציות או את כתבי האופציה באופן יחסי לכל הבעלים הקיימים מאותו סוג של מכשירי ההוניים הלא נגזרים. בנוסף, לצורך מטרת אלה, המכשירים הוניים של המנפיק אינם כוללים מכשירים שיש להם את כל המאפיינים והם מקיימים את התנאים המתוארים בסעיפים 16א ו-16ב או בסעיפים 16ג ו-16ד, או מכשירים, שהם חוזים לקבלה עתידית או למסירה עתידית של מכשירים הוניים של המנפיק.

מחויבות חוזית, לרבות זו הנובעת ממכשיר פיננסי נגזר, אשר תוצאתה תהיה או עשויה להיות קבלה עתידית או מסירה עתידית של מכשירים הוניים של המנפיק, אבל אינה מקיימת את תנאים (א) ו-(ב) דלעיל, אינה מכשיר הוני. כחריג להגדרה זו, מכשיר שמקיים את ההגדרה של התחייבות פיננסית מסווג כמכשיר הוני אם יש לו את כל המאפיינים והוא מקיים את התנאים בסעיפים 16א ו-16ב או בסעיפים 16ג ו-16ד.

מכשירים בני מכר

16א. מכשיר פיננסי בר מכר כולל מחויבות חוזית של המנפיק לרכוש חזרה או לפדות מכשיר זה תמורת מזומן או נכס פיננסי אחר בעת מימוש אופציית המכר. כחריג להגדרה של התחייבות פיננסית, מכשיר הכולל מחויבות כזו מסווג כמכשיר הוני אם יש לו את כל המאפיינים הבאים:

(א) הוא מזכה את המחזיק בחלק יחסי בנכסים נטו של הישות בעת פירוק הישות. הנכסים נטו של הישות הם הנכסים אשר נותרים לאחר ניכוי כל התביעות האחרות על נכסיה. חלוקה יחסית נקבעת על ידי:

(i) חלוקת הנכסים נטו של הישות בעת פירוק ליחידות של סכומים שווים; וכן

- (ii) הכפלת סכום זה במספר היחידות המוחזקות על ידי מחזיק המכשיר הפיננסי.
- (ב) המכשיר הוא בקבוצה של מכשירים, אשר נחותה מכל הקבוצות האחרות של מכשירים. המשמעות של להיות בקבוצה כזו היא כי המכשיר:
- (i) אין לו עדיפות על תביעות אחרות לנכסי הישות בפירוק, וכן
- (ii) אינו נדרש להיות מומר למכשיר אחר לפני שהוא נכלל בקבוצה של מכשירים, אשר נחותה מכל הקבוצות האחרות של מכשירים.
- (ג) לכל המכשירים הפיננסיים בקבוצה של מכשירים, שנחותה מכל הקבוצות האחרות של מכשירים, יש מאפיינים זהים. לדוגמה, על כולם להיות בני מכר, והנוסחה או השיטה אחרת המשמשת לחישוב מחיר הרכישה חזרה או מחיר הפדיון זהה לכל המכשירים בקבוצה זו.
- (ד) מלבד המחויבות החוזית של המנפיק לרכוש חזרה או לפדות את המכשיר תמורת מזומן או נכס פיננסי אחר, המכשיר אינו כולל כל מחויבות חוזית להעביר מזומן או נכס פיננסי אחר לישות אחרת, או להחליף נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות עם ישות אחרת בתנאים פוטנציאליים נחותים לישות, והמכשיר אינו חוזה אשר יסולק או עשוי להיות מסולק במכשיריה ההוניים של הישות כמפורט בסעיף קטן (ב) בהגדרה של התחייבות פיננסית.
- (ה) סך תזרימי המזומנים החזויים שניתן לייחס למכשיר במהלך חייו של המכשיר מבוסס במהות על הרווח או הפסד, על השינוי בנכסים נטו שהוכרו או על השינוי בשווי ההוגן של הנכסים נטו של הישות שהוכרו ושלא הוכרו במהלך חייו של המכשיר (למעט השפעות כלשהן של המכשיר).
16. על מנת שמכשיר יסווג כמכשיר הוני, בנוסף לדרישה שלמכשיר יהיו את כל המאפיינים לעיל, אסור שלמנפיק יהיה מכשיר פיננסי אחר או חוזה ש:
- (א) סך תזרימי המזומנים שלו מבוסס במהות על הרווח או הפסד, על השינוי בנכסים נטו שהוכרו או על השינוי בשווי ההוגן של הנכסים נטו של הישות שהוכרו ושלא הוכרו (למעט השפעות כלשהן של מכשיר כזה או חוזה כזה); וכן

(ב) יש לו השפעה של הגבלה או של קביעה במהות של התשואה השווייטית למחזיקי המכשירים בני מכר.

למטרת יישום תנאי זה, הישות לא תתחשב בחוזים לא פיננסיים עם מחזיק של מכשיר המתואר בסעיף 16א שיש להם תנאים חוזיים דומים לתנאים החוזיים של חוזה שווה ערך שיכול להתקיים בין מי שאינו מחזיק מכשיר בר מכר לבין הישות המנפיקה. אם הישות אינה יכולה לקבוע שתנאי זה מתקיים, היא לא תסווג את המכשיר כמכשיר הוני.

מכשירים, או רכיבים של מכשירים, אשר מטילים על הישות מחוייבות להעביר לצד אחר חלק יחסי מהנכסים נטו של הישות רק בעת פירוק

16ג. מכשירים פיננסיים מסויימים כוללים מחוייבות חוזית של הישות המנפיקה להעביר לישות אחרת חלק יחסי מהנכסים נטו רק בעת פירוק. המחוייבות עולה מאחר שוודאי שפירוק יתרחש והדבר מחוץ לשליטתה של הישות (לדוגמה, ישות שלה אורך חיים מוגבל) או מאחר שאין ודאות שפירוק יתרחש, אך למחזיק המכשיר יש זכות לגרום לפירוק. כחריג להגדרה של התחייבות פיננסית, מכשיר הכולל מחוייבות כזו מסווג כמכשיר הוני אם יש לו את כל המאפיינים הבאים:

(א) הוא מזכה את המחזיק בחלק יחסי בנכסים נטו של הישות בעת פירוק הישות. הנכסים נטו של הישות הם הנכסים אשר נותרים לאחר ניכוי כל התביעות האחרות על נכסיה. חלוקה יחסית נקבעת על ידי:

(i) חלוקת הנכסים נטו של הישות בעת פירוק ליחידות של סכומים שווים; וכן

(ii) הכפלת סכום זה במספר היחידות המוחזקות על ידי מחזיק המכשיר הפיננסי.

(ב) המכשיר הוא בקבוצה של מכשירים, אשר נחותה מכל הקבוצות האחרות של מכשירים. המשמעות של להיות בקבוצה כזו היא כי המכשיר:

(i) אין לו עדיפות על תביעות אחרות לנכסי הישות בפירוק, וכן

(ii) אינו נדרש להיות מומר למכשיר אחר לפני שהוא נכלל בקבוצה של מכשירים, אשר נחותה מכל הקבוצות האחרות של מכשירים.

(ג) לכל המכשירים הפיננסיים בקבוצה של מכשירים, שנחותה מכל הקבוצות האחרות של מכשירים, יש מחויבות חוזית זהה של הישות המנפיקה להעביר חלק יחסי מהנכסים נטו שלה בפירוק.

16.ד על מנת שמכשיר יסווג כמכשיר הוני, בנוסף לדרישה שלמכשיר יהיו את כל המאפיינים לעיל, אסור שלמנפיק יהיה מכשיר פיננסי אחר או חוזה ש:

(א) סך תזרימי המזומנים שלו מבוסס במהות על הרווח או הפסד, על השינוי בנכסים נטו שהוכרו או על השינוי בשווי ההוגן של הנכסים נטו של הישות שהוכרו ושלא הוכרו (למעט השפעות כלשהן של מכשיר כזה או חוזה כזה); וכן

(ב) יש לו השפעה של הגבלה או קביעה במהות של תשואת השייר למחזיקי המכשירים.

למטרת יישום תנאי זה, הישות לא תתחשב בחוזים לא פיננסיים עם מחזיק של מכשיר המתואר בסעיף 16ג שיש להם תנאים חוזיים דומים לתנאים החוזיים של חוזה שווה ערך בין מי שאינו מחזיק מכשיר כאמור לבין הישות המנפיקה. אם הישות אינה יכולה לקבוע שתנאי זה מתקיים, היא לא תסווג את המכשיר כמכשיר הוני.

סיווג מחדש של מכשירים בני מכר ושל מכשירים אשר מטילים על הישות מחויבות להעביר לצד אחר חלק יחסי מהנכסים נטו של הישות רק בעת פירוק

16.ה ישות תסווג מכשיר פיננסי כמכשיר הוני בהתאם לסעיפים 16א ו-16ב או לסעיפים 16ג ו-16ד מהמועד שבו למכשיר יש את כל המאפיינים והוא מקיים את התנאים המפורטים בסעיפים אלה. ישות תסווג מחדש מכשיר פיננסי מהמועד שבו המכשיר חדל מלהיות בעל כל המאפיינים האמורים או חדל לקיים את כל התנאים המפורטים בסעיפים אלה. לדוגמה, אם ישות פודה את כל מכשיריה שאינם בני מכר ולכל מכשיריה בני המכר שנותרו במחזור יש את כל המאפיינים והם מקיימים את כל התנאים בסעיפים 16א ו-16ב, הישות תסווג מחדש את המכשירים בני המכר כמכשירים הוניים מהמועד שבו הישות פודה את המכשירים שאינם בני מכר.

16. ישות תטפל באופן הבא בסיווג מחדש של מכשיר בהתאם לסעיף 16ה:

(א) הישות תסווג מחדש מכשיר הוני כהתחייבות פיננסית מהמועד שבו המכשיר חדל מלהיות בעל כל המאפיינים או חדל לקיים את כל התנאים בסעיפים 16א ו-16ב או בסעיפים 16ג ו-16ד. ההתחייבות הפיננסית תימדד בשוויו ההוגן של המכשיר במועד הסיווג מחדש. הישות תכיר בהון הפרש כלשהו בין הערך בספרים של המכשיר ההוני לבין השווי ההוגן של ההתחייבות הפיננסית במועד הסיווג מחדש.

(ב) הישות תסווג מחדש התחייבות פיננסית כהון מהמועד שבו למכשיר יש את כל המאפיינים והוא מקיים את התנאים המפורטים בסעיפים 16א ו-16ב או בסעיפים 16ג ו-16ד. מכשיר הוני יימדד בערך בספרים של ההתחייבות הפיננסית במועד הסיווג מחדש.

העדר מחויבות חוזית למסור מזומן או נכס פיננסי אחר (סעיף 16א)

17. למעט החרג של הנסיבות המתוארות בסעיפים 16א ו-16ב או בסעיפים 16ג ו-16ד, מאפיין קריטי המבדיל בין התחייבות פיננסית לבין מכשיר הוני הוא קיומה של מחויבות חוזית של צד אחד למכשיר הפיננסי (המנפיק), למסור לצד האחר (המחזיק) מזומן או נכס פיננסי אחר או להחליף נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות עם המחזיק בתנאים פוטנציאליים נחותים למנפיק. למרות שמחזיק במכשיר הוני עשוי להיות זכאי לקבל חלק יחסי מדיבידנדים או מחלוקות הוניות אחרות, למנפיק אין מחויבות חוזית לבצע חלוקות אלה, היות והוא אינו יכול להידרש למסור מזומן או נכס פיננסי אחר לצד השני.

18. מהותו של מכשיר פיננסי ולא צורתו המשפטית היא שקובעת את סיווגו בדוח על מצבה הכספי של הישות. אמנם, בדרך כלל, קיים מתאם בין מהות לבין צורה משפטית, אך לא תמיד. מכשירים פיננסיים מסוימים לובשים צורה משפטית של הון, אך במהותם הם התחייבויות, ומכשירים פיננסיים אחרים עשויים לשלב מאפיינים המיוחסים למכשירים הוניים ומאפיינים המיוחסים להתחייבויות פיננסיות. לדוגמה:

(א) מניית בכורה הכוללת חובת פדיון של המנפיק בסכום קבוע או ניתן לקביעה במועד עתידי קבוע, או ניתן לקביעה, או שמקנה למחזיק זכות לדרוש מהמנפיק לפדות את המכשיר במועד מוגדר, או לאחר מועד מוגדר, תמורת סכום קבוע, או ניתן לקביעה, היא התחייבות פיננסית.

(ב) מכשיר פיננסי המקנה למחזיק את הזכות (right) למכור אותו חזרה למנפיק תמורת מזומן או נכס פיננסי אחר (מכשיר בר מכר), הוא התחייבות פיננסית, למעט המכשירים אשר יסווגו כמכשירים הוניים בהתאם לסעיפים 16א ו-16ב או לסעיפים 16ג ו-16ד. המכשיר הפיננסי הוא התחייבות פיננסית גם אם סכום המזומן או הנכסים הפיננסיים האחרים נקבע בהתבסס על מדד או על פריט אחר שהוא בעל פוטנציאל לעלות או לרדת. קיום הזכות (option) של המחזיק למכור חזרה את המכשיר למנפיק תמורת מזומן או נכס פיננסי אחר, משמעותו שהמכשיר בר מכר מקיים את הגדרת התחייבות פיננסית, למעט המכשירים אשר סווגו כמכשירים הוניים בהתאם לסעיפים 16א ו-16ב או לסעיפים 16ג ו-16ד. לדוגמה, קרנות נאמנות פתוחות, נאמנויות המורכבות מיחידות (unit trusts), שותפויות או אגודות שיתופיות יכולות להעניק למחזיקי יחידות ההשתתפות או לחברים בהן זכות (right) לפדות את זכויותיהם (interests) במנפיק בכל עת במזומן, וכתוצאה מכך זכויות מחזיקי היחידות או זכויות החברים מסווגות כהתחייבויות פיננסיות, למעט המכשירים המסווגים כמכשירים הוניים בהתאם לסעיפים 16א ו-16ב או לסעיפים 16ג ו-16ד. עם זאת, סיווג כהתחייבות פיננסית אינו שולל את השימוש בכינויים כגון "ערך הנכסים נטו הניתן לייחוס לבעלי היחידות" ו-"שינוי בערך הנכסים נטו הניתן לייחוס לבעלי היחידות" בדוחות הכספיים של ישות שאין לה הון (contributed equity) (כגון קרנות נאמנות מסוימות ונאמנויות המורכבות מיחידות מסוימות, ראה דוגמה להמחשה 7) או מתן גילוי נוסף כדי להראות שסך הרכב זכויות החברים, כולל גם פריטים כמו קרנות (reserves), המקיימים את הגדרת הון, וכן מכשירים בני מכר, אשר אינם מקיימים את הגדרה זו (ראה דוגמה להמחשה 8).

19. כאשר לישות אין זכות בלתי מותנית להימנע ממסירת מזומן או נכס פיננסי אחר לסילוק מחויבות חוזית, המחויבות מקיימת את הגדרת התחייבות פיננסית, למעט המכשירים המסווגים כמכשירים הוניים בהתאם לסעיפים 16א ו-16ב או לסעיפים 16ג ו-16ד. לדוגמה:

(א) מגבלה על יכולת הישות למלא מחויבות חוזית, כמו העדר נגישות למטבע זר או צורך בהשגת אישור לתשלום מרשות פיקוח, אינה שוללת את המחויבות החוזית של הישות או את הזכות החוזית של המחזיק על פי תנאי המכשיר.

(ב) מחויבות חוזית, אשר מותנית בכך שהצד שכנגד יממש את זכות הפדיון הנתונה לו, היא התחייבות פיננסית, היות

ולישות אין זכות בלתי מותנית להימנע ממסירת מזומן או נכס פיננסי אחר.

20. מכשיר פיננסי, אשר אינו יוצר (establish) במפורש מחויבות חוזית למסירת מזומן או נכס פיננסי אחר, עשוי ליצור מחויבות באופן עקיף באמצעות תנאיו. לדוגמה:

(א) מכשיר פיננסי עשוי לכלול מחויבות לא פיננסית שיש לסלקה אם, ורק אם, הישות כשלה בביצוע (fails to make) חלוקות או בפדיון המכשיר. אם הישות יכולה להימנע ממסירת מזומן או נכס פיננסי אחר רק על ידי סילוק המחויבות הלא פיננסית, המכשיר הפיננסי הוא התחייבות פיננסית.

(ב) מכשיר פיננסי הוא התחייבות פיננסית אם על פי תנאיו הישות תמסור בעת הסילוק אחד מהשניים:

(i) מזומן או נכס פיננסי אחר; או

(ii) את מניותיה בשווי אשר נקבע כך שיעלה באופן משמעותי על המזומן או על שווי הנכס הפיננסי האחר.

למרות שלישות אין מחויבות חוזית מפורשת למסור מזומן או נכס פיננסי אחר, השווי של חלופת הסילוק במניות גורם לכך שהישות תסלק את המכשיר במזומן. בכל מקרה, למחזיק הובטחה למעשה קבלת סכום, אשר שווה לפחות לחלופת הסילוק במזומן (ראה סעיף 21).

סילוק במכשיריה ההוניים של הישות (סעיף 16(ב))

21. חוזה אינו מכשיר הוני רק מכיוון שתוצאתו עשויה להיות קבלה או מסירה של מכשיריה ההוניים של הישות. לישות עשויה להיות זכות חוזית או מחויבות חוזית לקבל או למסור מספר משתנה של מניותיה או של מכשירים הוניים אחרים שלה, כך שהשווי ההוגן של המכשירים ההוניים של הישות שיתקבלו או שימסרו יהיה שווה לסכום הזכות החוזית או המחויבות החוזית. זכות חוזית או מחויבות חוזית כאמור עשויה להיות בסכום קבוע או בסכום הנתון, בחלקו או במלואו, לתנודות בתגובה לשינויים במשתנה, שאינו מחיר השוק של מכשיריה ההוניים של הישות (לדוגמה, שיעור ריבית, מחיר סחורת יסוד או מחיר מכשיר פיננסי). להלן שתי דוגמאות: (א) חוזה למסירת מספר מכשירים הוניים של הישות עצמה, כך שערכם יהיה שווה ל-100 ש"ח¹, (ב) חוזה למסירת מספר מכשירים הוניים של הישות עצמה, כך שערכם יהיה שווה ל-100 אונקיות זהב. חוזה כאמור הוא התחייבות

¹ בתקן זה סכומים כספיים נקובים בשקלים חדשים (ש"ח).

פיננסית של הישות, אף על פי שהישות חייבת או יכולה לסלק אותו בדרך של מסירת מכשיריה ההוניים. חוזה כאמור אינו מכשיר הוני, מאחר והישות משתמשת במספר משתנה של מכשיריה ההוניים כאמצעי לסילוק החוזה. לפיכך, החוזה אינו מעיד על זכות שייר בנכסי הישות לאחר ניכוי כל התחייבויותיה.

22. למעט כפי שנקבע בסעיף 22א, חוזה אשר יסולק כך שהישות תמסור (או תקבל) מספר קבוע של מכשיריה ההוניים בתמורה לסכום קבוע של מזומן או של נכס פיננסי אחר, הוא מכשיר הוני. לדוגמה, אופציה שהונפקה על מניה, אשר מעניקה לצד שכנגד את הזכות לקנות מספר קבוע של מניות הישות במחיר קבוע או בתמורה לסך ערך נקוב קבוע של איגרת חוב, היא מכשיר הוני. שינויים בשווי ההוגן של חוזה, הנובעים משינויים בשיעורי ריבית השוק, אשר אינם משפיעים על סך המזומן או הנכסים הפיננסיים האחרים שישולמו או שיתקבלו, או על מספר המכשירים ההוניים שיתקבלו או שימסרו, בעת סילוק החוזה, אינם שוללים את סיווג החוזה כמכשיר הוני. כל תמורה שהתקבלה (כמו הפרמיה שהתקבלה עבור אופציה שנכתבה או עבור כתב אופציה (warrant) על מניות הישות עצמה) מתוספת ישירות להון. כל תמורה ששולמה (כמו פרמיה ששולמה עבור אופציה שנרכשה) מנוכה ישירות מההון. שינויים בשווי ההוגן של מכשיר הוני לא מוכרים בדוחות הכספיים.

22א. אם מכשיריה ההוניים של ישות אשר יתקבלו או ימסרו בעת סילוק חוזה הם מכשירים פיננסיים בני מחר בעלי כל המאפיינים ואשר מקיימים את התנאים המתוארים בסעיפים 16א ו-16ב, או מכשירים אשר מטילים על הישות מחויבות להעביר לצד אחר חלק יחסי של הנכסים נטו של הישות רק בעת פירוק בעלי כל המאפיינים ואשר מקיימים את התנאים המתוארים בסעיפים 16ג ו-16ד, החוזה הוא נכס פיננסי או התחייבות פיננסית. זה כולל חוזה אשר יסולק על ידי כך שהישות תקבל או תעביר מספר קבוע של מכשירים כאלה בתמורה לסכום קבוע של מזומן או של נכס פיננסי אחר.

23. למעט הנסיבות המתוארות בסעיפים 16א ו-16ב או בסעיפים 16ג ו-16ד, חוזה הכולל מחויבות של ישות לרכוש את מכשיריה ההוניים תמורת מזומן או נכס פיננסי אחר יוצר התחייבות פיננסית בגובה הערך הנוכחי של סכום הפדיון (redemption amount) (לדוגמה, בגובה הערך הנוכחי של מחיר הרכישה העתידית חזרה, של מחיר המימוש של אופציה או של סכום פדיון אחר). האמור לעיל תקף גם אם החוזה עצמו הוא מכשיר הוני. דוגמה אחת לכך היא מחויבות של ישות הנובעת מחוזה אקדמה לרכישת מכשיריה ההוניים תמורת מזומן. ההתחייבות הפיננסית מוכרת לראשונה בערך הנוכחי של סכום הפדיון ומסוגלת מחדש מההון. לאחר מכן,

ההתחייבות הפיננסית נמדדת בהתאם לתקן דיווח כספי בינלאומי 9. אם החוזה פוקע ללא מסירה, הערך בספרים של ההתחייבות הפיננסית מסווג מחדש להון. המחויבות החוזית של ישות לרכוש את מכשיריה ההוניים יוצרת התחייבות פיננסית בגובה הערך הנוכחי של סכום הפדיון, גם אם המחויבות לרכישה מותנית בכך שהצד שכנגד יממש את זכות הפדיון שלו (לדוגמה, אופציית מכר שנכתבה, אשר מעניקה לצד שכנגד את הזכות למכור לישות את מכשיריה ההוניים של הישות במחיר קבוע).

24. חוזה אשר יסולק בכך שהישות תמסור או תקבל מספר קבוע של מכשיריה ההוניים בתמורה לסכום משתנה של מזומן או של נכס פיננסי אחר, הוא נכס פיננסי או התחייבות פיננסית. דוגמה לכך היא חוזה לפיו הישות תמסור 100 ממכשיריה ההוניים בתמורה לסכום מזומן, אשר יחושב כך שיהיה שווה לערך של 100 אונקיות זהב.

הוראות סילוק מותנה

25. מכשיר פיננסי עשוי לדרוש מהישות למסור מזומן או נכס פיננסי אחר, או לחלופין לסלק אותו בדרך כזו שהמכשיר יהווה התחייבות פיננסית, במקרה של התרחשות או של אי-התרחשות של אירועים עתידיים לא-ודאיים (או בעת התבהרות נסיבות לא-ודאיות), שהם מעבר לשליטה הן של המנפיק והן של המחזיק במכשיר, כגון שינוי בממד מניות, במדד מחירים לצרכן, בשיעור ריבית או בדרישות מס, או הכנסות עתידיות של המנפיק, רווח נקי שלו או יחס החוב להון שלו. למנפיק של מכשיר מסוג זה לא מוקנית הזכות הבלתי-מותנית להימנע ממסירת מזומן או נכס פיננסי אחר (או לחלופין לסלק אותו בדרך כזו שהמכשיר יהווה התחייבות פיננסית). לפיכך, זוהי התחייבות פיננסית של המנפיק, אלא אם :

(א) התממשות החלק של הוראת הסילוק המותנה, אשר עשוי לדרוש סילוק במזומן או בנכס פיננסי אחר (או לחלופין לסלק אותו בדרך כזו שהמכשיר יהווה התחייבות פיננסית), אינה מציאותית (genuine) ;

(ב) המנפיק יכול להידרש לסלק את המחויבות במזומן או בנכס פיננסי אחר (או לחלופין לסלק אותו בדרך כזו שהמכשיר יהווה התחייבות פיננסית), רק במקרה של חיסול (liquidation) המנפיק ; או

(ג) למכשיר יש את כל המאפיינים והוא מקיים את התנאים בסעיפים 16 ו-16ב.

חלופות סילוק

26. כאשר מכשיר פיננסי נגזר נותן בידי אחד הצדדים את הבחירה באשר לאופן הסילוק (לדוגמה, המנפיק או המחזיק יכולים לבחור בין סילוק נטו במזומן לבין החלפת מניות תמורת מזומן), זהו נכס פיננסי או התחייבות פיננסית, אלא אם התוצאה של כל אחת מחלופות הסילוק היא שהמכשיר הוא מכשיר הוני.

27. דוגמה למכשיר פיננסי נגזר, הכולל חלופת סילוק, והמהווה התחייבות פיננסית, היא אופציה למניה, לפיה המנפיק יכול לבחור בין סילוק נטו במזומן לבין החלפת מניותיו תמורת מזומן. באופן דומה, חוזים מסוימים לרכוש או למכור פריט לא פיננסי כנגד מכשיריה ההוניים של הישות מצויים בתחולת התקן, מאחר והם ניתנים לסילוק על ידי מסירת פריט לא פיננסי או נטו במזומן או במכשיר פיננסי אחר (ראה סעיפים 8-10). חוזים אלה הם נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות, ולא מכשירים הוניים.

מכשירים פיננסיים מורכבים (ראה גם סעיפים 30א-35 ודוגמאות להמחשה 9-12)

28. המנפיק של מכשיר פיננסי לא נגזר נדרש לבחון את תנאי המכשיר הפיננסי, על מנת לקבוע אם הוא כולל גם רכיב התחייבות וגם רכיב הוני. רכיבים אלה יסווגו בנפרד כהתחייבויות פיננסיות, כנכסים פיננסיים או כמכשירים הוניים, בהתאם לאמור בסעיף 15.

29. ישות מכירה בנפרד ברכיבים של מכשיר פיננסי, אשר (א) יוצר התחייבות פיננסית של הישות, וכן (ב) מעניק למחזיק במכשיר זכות להמירו במכשיר הוני של הישות. לדוגמה, איגרת חוב או מכשיר דומה, הניתנים להמרה על ידי המחזיק למספר קבוע של מניות רגילות של הישות, הוא מכשיר פיננסי מורכב. מנקודת מבטה של הישות, מכשיר כאמור כולל שני רכיבים: התחייבות פיננסית (הסדר חוזי למסירת מזומן או נכס פיננסי אחר) ומכשיר הוני (אופציית רכש המעניקה למחזיק בה את הזכות, לפרק זמן מוגדר, להמיר את המכשיר למספר קבוע של מניות רגילות של הישות). התוצאה הכלכלית של הנפקת מכשיר כזה זהה למעשה להנפקה בו-זמנית של מכשיר חוב המאפשר סילוק מוקדם ושל כתבי אופציה (warrants) לרכישת מניות רגילות, או להנפקת מכשיר חוב עם כתבי אופציה (warrants), הניתנים להפרדה (detachable), לרכישת מניות המנפיק. בהתאם לכך, בכל המקרים, הישות מציגה את רכיב ההתחייבות והרכיב ההוני בנפרד בדוח על המצב הכספי שלה.

30. הסיווג של רכיב ההתחייבות ושל הרכיב ההוני של מכשיר הניתן להמרה אינו מתעדכן כתוצאה משינוי בסבירות המימוש של אופציית ההמרה, אפילו כאשר נראה שמימוש האופציה נהיה כדאי מבחינה כלכלית למחזיקים מסוימים. מחזיקים עשויים שלא לנהוג בהתאם לציפיות מהם, מכיוון, לדוגמה, שהשלכות המס כתוצאה מההמרה עשויות להיות שונות למחזיקים שונים. יתר על כן, סבירות ההמרה תשתנה מזמן לזמן. המחויבות החוזית של הישות לביצוע תשלומים עתידיים נשארת בתוקף עד לחיסולה (extinguished) בדרך של המרה, של פדיון המכשיר או של עסקה אחרת כלשהי.

31. תקן דיווח כספי בינלאומי 9 דן במדידה של נכסים פיננסיים ושל התחייבויות פיננסיות. מכשירים הוניים הם מכשירים המעידים על זכות שייר בנכסי הישות לאחר ניכוי כל התחייבויותיה. לפיכך, כאשר הערך בספרים הראשוני של מכשיר פיננסי מורכב מוקצה לרכיב ההוני ולרכיב ההתחייבות, לרכיב ההוני מיוחס הסכום השירי לאחר ניכוי הסכום שנקבע בנפרד עבור רכיב ההתחייבות, משוויו ההוגן של המכשיר בכללותו. הערך של מאפיינים נגזרים כלשהם (כגון אופציית רכש), המשובצים במכשיר הפיננסי המורכב, מלבד הרכיב ההוני (כגון אופציית המרה להון equity conversion option) ייכלל ברכיב ההתחייבות. סך הערכים בספרים המיוחסים לרכיב ההתחייבות ולרכיב ההוני בעת ההכרה לראשונה שווה תמיד לשווי ההוגן שהיה מיוחס למכשיר בכללותו. לא נוצר רווח או הפסד בשל ההכרה לראשונה הנפרדת של רכיבי המכשיר.

32. בהתאם לגישה המתוארת בסעיף 31, המנפיק של איגרת חוב הניתנת להמרה למניות רגילות קובע תחילה את הערך בספרים של רכיב ההתחייבות על ידי מדידת השווי ההוגן של התחייבות דומה (לרבות מאפיינים נגזרים לא-הוניים משובצים כלשהם), שאין לה רכיב הוני. הערך בספרים של המכשיר ההוני, המיוצג על ידי הזכות להמרת המכשיר למניות רגילות, נקבע לאחר מכן על ידי חיסור השווי ההוגן של ההתחייבות הפיננסית מהשווי ההוגן של המכשיר הפיננסי המורכב בכללותו.

מניות אוצר (ראה גם סעיף א36)

33. אם ישות רוכשת חזרה את מכשיריה ההוניים, מכשירים אלה ("מניות אוצר") ינוכו מההון. לא יוכר רווח או הפסד בעקבות הרכישה, המכירה, ההנפקה או הביטול של המכשירים ההוניים של הישות עצמה ברווח או הפסד. מניות אוצר אלה עשויות להירכש ולהיות מוחזקות על ידי הישות או על ידי חברים (members) אחרים בקבוצה המאוחדת. תמורה ששולמה או שהתקבלה תוכר ישירות בהון.

33. א. [סעיף זה נוסף כתוצאה מתיקונים של תקן דיווח כספי בינלאומי 17, אשר תחולתו היא מיום 1 בינואר 2023, ולפיכך הסעיף לא נוסף במהדורה זו. הסעיף נכלל בנספח ד לתקן דיווח כספי בינלאומי 17.]

34. לסכום של מניות האוצר המוחזקות ניתן גילוי נפרד בדוח על המצב הכספי או בביאורים, בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 1 הצגת דוחות כספיים. ישות תיתן גילוי בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 24 גילויים בהקשר לצד קשור, אם היא רוכשת חזרה את מכשיריה ההוניים מצדדים קשורים.

ריבית, דיבידנדים, הפסדים ורווחים (ראה גם סעיף א37)

35. ריבית, דיבידנדים, הפסדים ורווחים הקשורים למכשיר פיננסי, או לרכיב המהווה התחייבות פיננסית, יוכרו ברווח או הפסד כהוצאה או כהכנסה. חלוקות (distributions) למחזיקים במכשיר הוני יוכרו על ידי הישות ישירות בהון. עלויות עסקה בגין עסקה הונית יטופלו כניכוי מההון.

35. א. מסים על ההכנסה המתייחסים לחלוקות לבעלים של מכשיר הוני ולעלויות עסקה של עסקה הונית יטופלו בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 12 מסים על הכנסה.

36. הסיווג של מכשיר פיננסי כהתחייבות פיננסית או כמכשיר הוני קובע אם ריבית, דיבידנדים, הפסדים ורווחים, הקשורים למכשיר האמור, מוכרים כהכנסה או כהוצאה ברווח או הפסד. כך, תשלומי דיבידנד בגין מניות, שהוכרו במלואן כהתחייבויות, מוכרים כהוצאות באותו אופן כמו ריבית על איגרת חוב. באופן דומה, רווחים והפסדים המיוחסים לפדיונות או למימון מחדש (refinancing) של התחייבויות פיננסיות מוכרים ברווח או הפסד, בעוד שפדיונות או מימון מחדש של מכשירים הוניים מוכרים כשינויים בהון. שינויים בשווי ההוגן של מכשיר הוני אינם מוכרים בדוחות הכספיים.

37. באופן רגיל, לישות מתהוות עלויות שונות בהנפקה או ברכישה של מכשיריה ההוניים. עלויות אלה עשויות לכלול עמלות רישום ועמלות פיקוחיות אחרות, סכומים המשולמים ליועצים משפטיים, ליועצים חשבונאיים וליועצים מקצועיים אחרים, עלויות הדפסה ומס בולים. עלויות עסקה בגין עסקה הונית מטופלות כניכוי מההון במידה והן עלויות תוספתיות, שניתן לייחסן במישרין לעסקה ההונית, ולולא הייתה העסקה מתבצעת ניתן היה להימנע מהן. עלויות בגין עסקה הונית שננטשה מוכרות כהוצאה.

38. עלויות עסקה, הקשורות להנפקה של מכשיר פיננסי מורכב, מוקצות לרכיב ההוני ולרכיב ההתחייבות שלו באופן יחסי להקצאת התקבולים. עלויות עסקה, הקשורות במשותף ליותר מעסקה אחת (לדוגמה, עלויות של הצעה בו-זמנית של מניות מסוימות ושל רישום למסחר של מניות אחרות), מוקצות לאותן עסקאות תוך שימוש בבסיס הקצאה הגיוני ועקבי עם עסקאות דומות.

39. לסכום עלויות העסקה, שטופל כניכוי מההון במהלך התקופה, ניתן גילוי נפרד בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 1 *הצגת דוחות כספיים*.

40. ניתן להציג בדוח (בדוחות) על רווח או הפסד ורווח כולל אחר דיבידנדים שסווגו כהוצאה יחד עם ריבית על התחייבויות אחרות או כפריט נפרד. נוסף לדרישות תקן זה, גילוי של ריבית ושל דיבידנדים כפוף לדרישות של תקן חשבונאות בינלאומי 1 ושל תקן דיווח כספי בינלאומי 7. בנסיבות מסוימות, מפאת ההבדלים בין ריבית לבין דיבידנדים ביחס לעניינים כגון התרתם בניכוי לצורכי מס, רצוי יהיה לתת להם גילוי נפרד בדוח (בדוחות) על רווח או הפסד ורווח כולל אחר. גילוי באשר להשפעות המס ניתן בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 12.

41. רווחים והפסדים הקשורים לשינויים בערך בספרים של התחייבות פיננסית מוכרים ברווח או הפסד כהוצאה או כהכנסה, גם כאשר הם קשורים למכשיר, הכולל זכות שייר בנכסי הישות תמורת מזומן או נכס פיננסי אחר (ראה סעיף 18(ב)). בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 1, הישות מציגה בנפרד רווח או הפסד כלשהו, הנובע ממדידה מחדש של מכשיר כזה בדוח על הרווח הכולל, במקרים שבהם הדבר רלוונטי להסבר הביצועים של הישות.

קיזוז של נכס פיננסי והתחייבות פיננסית (ראה גם סעיפים א-38א-א-138 ו-א-39)

42. נכס פיננסי והתחייבות פיננסית יקוזזו והסכום נטו יוצג בדוח על המצב הכספי כאשר, ורק כאשר, לישות:

(א) קיימת באופן מיידי (currently) זכות משפטית ניתנת לאכיפה לקזז את הסכומים שהוכרו; וכן

(ב) כוונה לסלק את הנכס ואת ההתחייבות על בסיס נטו או לממש את הנכס ולסלק את ההתחייבות בו-זמנית.

בטיפול החשבונאי בהעברת נכס פיננסי, שאינו כשיר לגריעה, הישות לא תקיז את הנכס המועבר וההתחייבות המיוחסת (ראה תקן דיווח כספי בינלאומי 9, סעיף 3.2.22).

43. תקן זה דורש הצגה של נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות על בסיס נטו, כאשר הצגה זו משקפת את תזרימי המזומנים העתידיים החזויים של הישות מסילוק שני מכשירים פיננסיים נפרדים או יותר. כאשר לישות יש את הזכות לקבל או לשלם סכום יחיד נטו והיא מתכוונת לעשות זאת, יש לה, למעשה, רק נכס פיננסי יחיד או התחייבות פיננסית יחידה. בנסיבות אחרות, נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות מוצגים בנפרד אלא מאלה באופן עקבי עם מאפייניהם כמשאבים או כמחויבויות של הישות. ישות תיתן גילוי למידע הנדרש בסעיפים 13-11 לתקן דיווח כספי בינלאומי 7 בגין מכשירים פיננסיים שהוכרו שבתחולת סעיף 13א לתקן דיווח כספי בינלאומי 7.

44. קיזוז נכס פיננסי שהוכר והתחייבות פיננסית שהוכרה והצגה של הסכום נטו שונה מגריעת נכס פיננסי או התחייבות פיננסית. בעוד שקיזוז אינו גורם להכרה ברווח או הפסד, תוצאתה של גריעת מכשיר פיננסי אינה רק הסרתו של הפריט שהוכר קודם לכן מהדוח על המצב הכספי, אלא אף עשויה להיות הכרה ברווח או בהפסד.

45. זכות קיזוז היא זכותו המשפטית של החייב, לפי חוזה או בדרך אחרת, לסלק או לבטל (eliminate) באופן אחר, את מלוא הסכום, או חלקו, המגיע לזכאי על ידי העמדת סכום המגיע מהזכאי כנגד אותו סכום. בנסיבות בלתי רגילות, לחייב עשויה להיות זכות משפטית להעמיד סכום המגיע לו מצד שלישי כנגד הסכום המגיע לזכאי, בתנאי שבין שלושת הצדדים יש הסכם, המבסס בבירור את זכות החייב לקיזוז. מאחר וזכות הקיזוז היא זכות משפטית, התנאים התומכים בזכות עשויים להשתנות בין תחום שיפוט אחד למשנהו ויש להתחשב בחוקים, החלים על היחסים בין הצדדים.

46. קיומה של זכות, הניתנת לאכיפה, לקיזוז נכס פיננסי והתחייבות פיננסית משפיעה על הזכויות והמחויבויות, המיוחסות לנכס הפיננסי ולהתחייבות הפיננסית ועשויה להשפיע על חשיפת הישות לסיכון אשראי ולסיכון נזילות. עם זאת, קיום הזכות, כשלעצמה, אינו מהווה בסיס מספיק לקיזוז. בהעדר כוונה למימוש הזכות או לסילוק בו-זמני, הסכום והעיתוי של תזרימי המזומנים העתידיים של הישות לא יושפעו. כאשר ישות מתכוונת לממש את הזכות או לסלק בו-זמנית, הצגת הנכס והתחייבות על בסיס נטו משקפת באופן ראוי יותר את הסכומים ואת העיתוי של תזרימי המזומנים העתידיים החזויים, כמו גם את הסיכונים שתזרימי מזומנים אלה חשופים אליהם. כוונה של צד אחד או של שני הצדדים לסלק על בסיס נטו, ללא הזכות המשפטית לעשות כן, אינה מספיקה

להצדיק קיזוז, מאחר והזכויות והמחויבויות, המיוחסות לנכס הפיננסי הבודד ולהתחייבות הפיננסית הבודדת, נותרות ללא שינוי.

47. כוונות של ישות ביחס לסילוק נכסים מסוימים והתחייבויות מסוימות עשויות להיות מושפעות מדפוסי פעילותה (practices) העסקית הרגילה, מהדרישות של השווקים הפיננסיים ומנסיבות אחרות העשויות להגביל את יכולתה לסלק על בסיס נטו או בו-זמנית. כאשר לישות יש זכות קיזוז, אך היא אינה מתכוונת לסלק על בסיס נטו או לממש את הנכס ולסלק את ההתחייבות בו-זמנית, ניתן גילוי להשפעת הזכות על חשיפת הישות לסיכון אשראי, בהתאם לסעיף 36 לתקן דיווח כספי בינלאומי 7.

48. סילוק בו-זמני של שני מכשירים פיננסיים עשוי להתרחש, לדוגמה, דרך פעולתה של מסלקה בשוק פיננסי מוסדר או החלפה ישירה בין הצדדים (face to face). בנסיבות אלה, תזרימי המזומנים הם, למעשה, שקולים לסכום יחיד נטו ואין חשיפה לסיכון אשראי או לסיכון נזילות. בנסיבות אחרות, ישות עשויה לסלק שני מכשירים על ידי קבלה ותשלום של סכומים נפרדים, ובכך להיחשף לסיכון אשראי בסכום המלא של הנכס או לסיכון נזילות בסכום המלא של ההתחייבות. חשיפות כאלה לסיכונים עשויות להיות משמעותיות גם אם הן לזמן קצר יחסית. לפיכך, מימוש נכס פיננסי וסילוק התחייבות פיננסית יחשבו כמימוש וסילוק בו-זמנית, רק כאשר העסקאות מתרחשות באותו הרגע.

49. התנאים שנקבעו בסעיף 42 אינם מתקיימים, בדרך כלל, והקיזוז, לרוב, אינו ראוי כאשר :

(א) נעשה שימוש במספר מכשירים פיננסיים שונים כחיקוי למאפיינים של מכשיר פיננסי יחיד ("מכשיר סינתטי");

(ב) נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות נובעים ממכשירים פיננסיים בעלי אותה חשיפה עיקרית לסיכון (לדוגמה, נכסים והתחייבויות בתיק של חוזי אקדמה או מכשירים נגזרים אחרים), אך מעורבים בהם צדדים נגדיים שונים ;

(ג) נכסים פיננסיים או נכסים אחרים משועבדים כבטחונות כנגד התחייבויות פיננסיות ללא זכות חזרה (non recourse);

(ד) נכסים פיננסיים מופקדים בנאמנות על ידי חייב לשם עמידה במחויבות, מבלי שנכסים אלה יתקבלו על ידי הזכאי לסילוק המחויבות (לדוגמה, הסדר קרן לפדיון חוב a sinking fund arrangement); או

(ה) מחויבויות, שהתהוו כתוצאה מאירועים הגורמים להפסדים, חזויות להיות מושבות מצד שלישי מכוח תביעה שהוגשה על סמך חוזה ביטוח.

50. ישות המתקשרת במספר עסקאות במכשירים פיננסיים עם צד שכנגד יחיד עשויה להתקשר ב-"הסדר מסגרת להתחשבות נטו" ("master netting arrangement") עם אותו צד שכנגד. הסדר כזה קובע סילוק יחיד נטו של כל המכשירים הפיננסיים שבתחולת ההסדר במקרה של כשל (default) או של ביטול (termination) חוזה כלשהו. בהסדרים אלה משתמשים, בדרך כלל, מוסדות פיננסיים כדי לספק הגנה כנגד הפסד, במקרה של פשיטת רגל או בנסיבות אחרות, שתוצאתן היא כי הצד שכנגד לא יהיה מסוגל לעמוד במחויבויותיו. הסדר מסגרת להתחשבות נטו יוצר, בדרך כלל, זכות קיזוז שהופכת לניתנת לאכיפה ומשפיע על המימוש או על הסילוק של נכסים פיננסיים בודדים ושל התחייבויות פיננסיות בודדות רק בעקבות אירוע מוגדר של כשל או בנסיבות אחרות, שאינן צפויות להתעורר במהלך עסקים רגילי. הסדר מסגרת להתחשבות נטו אינו מספק בסיס לקיזוז, אלא אם מתקיימים שני הקריטריונים של סעיף 42. כאשר נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות הכפופים להסדר מסגרת להתחשבות נטו אינם מקוזזים, ניתן גילוי להשפעת ההסדר על חשיפת הישות לסיכון אשראי, בהתאם לסעיף 36 לתקן דיווח כספי בינלאומי 7.

51-95. [בוטל]

מועד תחילה ומעבר

96. ישות תיישם תקן זה לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2005 או לאחריו. יישום מוקדם יותר מותר. ישות לא תיישם תקן זה לתקופות שנתיות המתחילות לפני 1 בינואר 2005, אלא אם הישות מיישמת גם את תקן חשבונאות בינלאומי 39 (שפורסם בדצמבר 2003), לרבות התיקונים שפורסמו במרס 2004. אם ישות מיישמת תקן זה לתקופה המתחילה לפני 1 בינואר 2005, יש לתת גילוי לעובדה זו.

96א. מכשירים פיננסיים בני מכר ומחויבויות הנובעות בפירוק (תיקונים לתקן חשבונאות בינלאומי 32 ולתקן חשבונאות בינלאומי 1), שפורסם בפברואר 2008, דרש שמכשירים פיננסיים אשר כוללים את כל המאפיינים ואשר מקיימים את התנאים בסעיפים 16א ו-16ב או בסעיפים 16ג ו-16ד יסווגו כמכשיר הוני, תיקן את סעיפים 11, 16, 17-19, 22, 23, 25, 13א, 14א ו-27א, והוסיף את סעיפים 16א-16ו, 22א, 96ב, 96ג, 97ג, 14א-14א1 ו-29א. ישות תיישם תיקונים אלה לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2009 או לאחריו. יישום מוקדם יותר מותר. אם ישות מיישמת תיקונים

אלה לתקופה מוקדמת יותר, עליה לתת גילוי לעובדה זו ועליה ליישם את התיקונים המתייחסים לתקן חשבונאות בינלאומי 1, לתקן חשבונאות בינלאומי 39, לתקן דיווח כספי בינלאומי 7 ולפרשנות מספר 2 של הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי באותו מועד.

96. מכשירים פיננסיים בני מכר ומחוייבויות הנובעות בפירוק יצר חריג בעל תחולה מוגבלת; לפיכך, ישות לא תיישם את החריג בדרך ההיקש.

96.ג. סיווג מכשירים בהתאם לחריג זה יוגבל לטיפול החשבונאי במכשיר כזה בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 1, לתקן חשבונאות בינלאומי 32, לתקן חשבונאות בינלאומי 39, לתקן דיווח כספי בינלאומי 7 ולתקן דיווח כספי בינלאומי 9. המכשיר לא ייחשב כמכשיר הוני בהנחיות אחרות, לדוגמה תקן דיווח כספי בינלאומי 2.

97. תקן זה ייושם למפרע.

97.א. תקן חשבונאות בינלאומי 1 (כפי שעודכן בשנת 2007) תיקן את המינוחים, אשר משמשים בכל תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים. בנוסף, תקן חשבונאות בינלאומי 1 תיקן את סעיף 40. ישות תיישם תיקונים אלה לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2009 או לאחריו. אם ישות מיישמת את תקן חשבונאות בינלאומי 1 (מעודכן 2007) לתקופה מוקדמת יותר, תיקונים אלה ייושמו לתקופה מוקדמת זו.

97.ב. תקן דיווח כספי בינלאומי 3 צירופי עסקים (כפי שעודכן בשנת 2008) ביטל את סעיף 4(ג). ישות תיישם תיקון זה לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 ביולי 2009 או לאחריו. אם ישות מיישמת את תקן דיווח כספי בינלאומי 3 (מעודכן 2008) לתקופה מוקדמת יותר, התיקון ייושם לתקופה מוקדמת זו. אולם, התיקון אינו חל על תמורה מותנית שנבעה מצירוף עסקים שמועד הרכישה שלו קדם ליישום תקן דיווח כספי בינלאומי 3 (מעודכן 2008). במקום זאת, ישות תטפל בתמורה כזו בהתאם לסעיפים 65-א-65ה לתקן דיווח כספי בינלאומי 3 (כפי שתוקן בשנת 2010).

97.ג. כאשר מיישמים את התיקונים המתוארים בסעיף 96א, ישות נדרשת לפצל מכשיר פיננסי מורכב עם מחויבות להעביר לצד אחר חלק יחסי מהנכסים נטו של הישות רק בעת פירוק לרכיב התחייבות ולרכיב הוני נפרדים. אם רכיב התחייבות אינו קיים עוד, יישום למפרע של תיקונים אלה לתקן חשבונאות בינלאומי 32 יגרום להפרדה של שני רכיבים הוניים. הרכיב הראשון יהיה בעודפים וייצג את הריבית המצטברת שנצברה על רכיב

ההתחייבות. הרכיב האחר ייצג את הרכיב ההוני המקורי. לפיכך, ישות אינה צריכה לפצל את שני הרכיבים אם רכיב ההתחייבות אינו קיים עוד במועד יישום התיקונים.

797. סעיף 4 תוקן על ידי שיפורים לתקני דיווח כספי בינלאומיים שפורסם במאי 2008. ישות תיישם את התיקון לתקופות שנתיות המתחילות מיום 1 בינואר 2009 או לאחריה. יישום מוקדם יותר מותר. אם ישות מיישמת את התיקון לתקופה מוקדמת יותר, עליה לתת גילוי לעובדה זו וליישם באותה תקופה מוקדמת את התיקונים לסעיף 3 לתקן דיווח כספי בינלאומי 7, לסעיף 1 לתקן חשבונאות בינלאומי 28 ולסעיף 1 לתקן חשבונאות בינלאומי 31 שפורסמו במאי 2008. ישות רשאית ליישם את התיקונים באופן של מכאן ולהבא.

97. סעיפים 11 ו-16 תוקנו על ידי סיווג של הנפקת זכויות שפורסם באוקטובר 2009. ישות תיישם תיקון זה לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בפברואר 2010 או לאחריה. יישום מוקדם יותר מותר. אם ישות מיישמת את התיקון לתקופה מוקדמת יותר, עליה לתת גילוי לעובדה זו.

197. [בוטל]

797. סעיף 97 תוקן על ידי שיפורים לתקני דיווח כספי בינלאומיים שפורסם במאי 2010. ישות תיישם תיקון זה לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 ביולי 2010 או לאחריה. יישום מוקדם יותר מותר.

797. [בוטל]

797. תקן דיווח כספי בינלאומי 10 ותקן דיווח כספי בינלאומי 11 הסדרים משותפים, שפורסמו במאי 2011, תיקנו את סעיפים 4(א) ו-29. ישות תיישם תיקונים אלה כאשר היא מיישמת את תקן דיווח כספי בינלאומי 10 ותקן דיווח כספי בינלאומי 11.

97. תקן דיווח כספי בינלאומי 13, שפורסם במאי 2011, תיקן את ההגדרה של שווי הוגן בסעיף 11 ותיקן את סעיפים 23 ו-31. ישות תיישם תיקונים אלה כאשר היא מיישמת את תקן דיווח כספי בינלאומי 13.

797. הצגה של פריטים של רווח כולל אחר (תיקונים לתקן חשבונאות בינלאומי 1), שפורסם ביוני 2011, תיקן את סעיף 40. ישות תיישם תיקון זה כאשר היא מיישמת את תקן חשבונאות בינלאומי 1, כפי שתוקן ביוני 2011.

97ב. קיזוז נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות (תיקונים לתקן חשבונאות בינלאומי 32), שפורסם בדצמבר 2011, ביטל את סעיף 38 והוסיף את סעיפים א38-א38. ישות תיישם תיקונים אלה לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2014 או לאחריו. ישות תיישם תיקונים אלה למפרע. יישום מוקדם יותר מותר. אם ישות מיישמת תיקונים אלה למועד מוקדם יותר, עליה לתת גילוי לעובדה זו ואת הגילויים שנדרשים על ידי גילויים - קיזוז נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות (תיקונים לתקן דיווח כספי בינלאומי 7) שפורסם בדצמבר 2011.

97ג. גילויים - קיזוז נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות (תיקונים לתקן דיווח כספי בינלאומי 7), שפורסם בדצמבר 2011, תיקן את סעיף 43 על ידי דרישה מישות לתת גילוי למידע הנדרש בסעיפים 13-113 לתקן דיווח כספי בינלאומי 7 לגבי נכסים פיננסיים שהוכרו שבתחולת סעיף 13א לתקן דיווח כספי בינלאומי 7. ישות תיישם תיקון זה לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2013 או לאחריו ולתקופות ביניים הנכללות בתקופות שנתיות אלה. ישות תספק את הגילויים הנדרשים על ידי תיקון זה למפרע.

97ד. שיפורים שנתיים מחזור 2009-2011, שפורסם במאי 2012, תיקן את סעיפים 35, 37 ו-39 והוסיף את סעיף 35א. ישות תיישם תיקון זה למפרע בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 8 מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2013 או לאחריו. יישום מוקדם יותר מותר. אם ישות מיישמת תיקון זה לתקופה מוקדמת יותר, עליה לתת גילוי לעובדה זו.

97טו. ישויות השקעה (תיקונים לתקן דיווח כספי בינלאומי 10, לתקן דיווח כספי בינלאומי 12 ולתקן חשבונאות בינלאומי 27), שפורסם באוקטובר 2012, תיקן את סעיף 4. ישות תיישם תיקון זה לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2014 או לאחריו. יישום מוקדם יותר של ישויות השקעה מותר. אם ישות מיישמת תיקון זה מוקדם יותר, עליה ליישם גם את כל התיקונים הנכללים בישויות השקעה באותו מועד.

97טז. [בוטל]

97יז. תקן דיווח כספי בינלאומי 15 הכנסות מחוזים עם לקוחות, שפורסם במאי 2014, תיקן את סעיף 21א. ישות תיישם תיקון זה כאשר היא מיישמת את תקן דיווח כספי בינלאומי 15.

97יח. תקן דיווח כספי בינלאומי 9, כפי שפורסם ביולי 2014, תיקן את סעיפים 3, 4, 8, 12, 23, 31, 42, 96א, 2א ו-30א וביטל את סעיפים 197, 97 ו-97טז. ישות תיישם תיקונים אלה כאשר היא מיישמת את תקן דיווח כספי בינלאומי 9.

97. תקן דיווח כספי בינלאומי 16 חכירות, שפורסם בינואר 2016, תיקן את סעיפים 9א ו-10א. ישות תיישם תיקונים אלה כאשר היא מיישמת את תקן דיווח כספי בינלאומי 16.

97. [סעיף זה נוסף כתוצאה מתיקונים של תקן דיווח כספי בינלאומי 17, אשר תחולתו היא מיום 1 בינואר 2023, ולפיכך הסעיף לא נוסף במהדורה זו. הסעיף נכלל בנספח ד לתקן דיווח כספי בינלאומי 17].

ביטול פרסומים אחרים

98. תקן זה מחליף את תקן חשבונאות בינלאומי 32 מכשירים פיננסיים: גילוי והצגה שעודכן בשנת 2000.²

99. תקן זה מחליף את הפרשנויות הבאות:

(א) פרשנות מספר 5 של הוועדה המתמדת לפרשנויות (SIC 5), סיווג מכשירים פיננסיים - הוראות סילוק מותנה.

(ב) פרשנות מספר 16 של הוועדה המתמדת לפרשנויות (SIC 16), הון מניות - רכישה עצמית של מכשיריה ההונניים של ישות.

(ג) פרשנות מספר 17 של הוועדה המתמדת לפרשנויות (SIC 17), הון - עלויות בגין עסקאות הונניות.

100. תקן זה מבטל את ההצעה לפרשנות מספר 34 של הוועדה המתמדת לפרשנויות מכשירים פיננסיים - מכשירים או זכויות אשר נפדו על ידי המחזיק.

² באוגוסט 2005, הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים העבירה את כל הגילויים הקשורים למכשירים פיננסיים לתקן דיווח כספי בינלאומי 7 מכשירים פיננסיים: גילויים.

נספח**הנחיות יישום****תקן חשבונאות בינלאומי 32 מכשירים פיננסיים:
הצגה**

הנספח מהווה חלק בלתי נפרד של התקן.

- 1א. הנחיות יישום אלה מבהירות את יישומם של היבטים מסוימים של התקן.
- 2א. התקן אינו עוסק בהכרה או במדידה של מכשירים פיננסיים. דרישות לגבי הכרה ומדידה של נכסים פיננסיים ושל התחייבויות פיננסיות מפורטות בתקן דיווח כספי בינלאומי 9.

הגדרות (סעיפים 11-14)**נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות**

- 3א. מטבע (מזומן) הוא נכס פיננסי, מאחר שהוא מייצג את אמצעי החליפין ולכן הוא הבסיס על פיו כל העסקאות נמדדות ומוכרות בדוחות כספיים. פיקדון של מזומן בבנק או במוסד כספי דומה הוא נכס פיננסי, מאחר שהוא מייצג את הזכות החוזית של המפקיד לקבל מזומן מהמוסד או למשוך שיק או מכשיר דומה כנגד היתרה בבנק, לטובת זכאי לצורך פירעון התחייבות פיננסית.
- 4א. דוגמאות נפוצות של נכסים פיננסיים המייצגים זכות חוזית לקבל מזומן בעתיד ומנגד התחייבויות פיננסיות המייצגות מחויבות חוזית למסור מזומן בעתיד הן:

(א) לקוחות וספקים;

(ב) שטרות לקבל ולשלם;

(ג) הלוואות לקבל ולשלם; וכן

(ד) אגרות חוב לקבל ולשלם.

בכל אחד מהמקרים, כנגד זכותו החוזית של צד אחד לקבל (או מחויבות לשלם) מזומן קיימת מחויבות חוזית מקבילה של הצד האחר לשלם (או זכות לקבל).

5א. סוג אחר של נכס פיננסי הוא מכשיר, אשר ההטבה הכלכלית שתתקבל או שתינתן בגינו, היא נכס פיננסי שאינו מזומן. לדוגמה, שטר לשלם באגרות חוב ממשלתיות מעניק למחזיק את הזכות החוזית לקבל ומטיל על המנפיק את המחויבות החוזית למסור, אגרות חוב ממשלתיות, ולא מזומן. אגרות החוב הן נכסים פיננסיים משום שהן מייצגות מחויבויות של הממשלה המנפיקה לשלם מזומן. לפיכך, השטר הוא נכס פיננסי של מחזיק השטר והתחייבות פיננסית של מנפיק השטר.

6א. מכשירי חוב "צמיתים" - (כמו אגרות חוב "צמיתות" ושטרי הון "צמיתים"), מקנים, באופן רגיל, למחזיק את הזכות החוזית לקבל תשלומי ריבית במועדים קבועים המתמשכים לעתיד לא מוגדר, ללא זכות לקבל החזר של הקרן או עם הזכות לקבל החזר של הקרן בתנאים הגורמים להחזר להיות מאוד בלתי סביר או מאוד רחוק בעתיד. לדוגמה, ישות עשויה להנפיק מכשיר פיננסי, המחייב אותה לבצע תשלומים שנתיים לצמיתות, השווים לשיעור ריבית נקוב של 8% אשר מיוחס לסכום קרן נקוב של 1,000 ש"ח³. בהנחה ש-8% הוא שיעור ריבית השוק למכשיר במועד הנפקתו, המנפיק נוטל מחויבות חוזית לבצע זרם של תשלומי ריבית עתידיים ששוויים ההוגן (ערך נוכחי) הוא 1,000 ש"ח בעת ההכרה לראשונה. למחזיק ולמנפיק של המכשיר יש נכס פיננסי והתחייבות פיננסית, בהתאמה.

7א. זכות חוזית או מחויבות חוזית לקבל, למסור או להחליף מכשירים פיננסיים היא כשלעצמה מכשיר פיננסי. רצף של זכויות חוזיות או מחויבויות חוזיות מקיים את הגדרת מכשיר פיננסי אם, בסופו של דבר, הוא יוביל לקבלה או לתשלום של מזומן או לרכישה או הנפקה של מכשיר הוני.

8א. היכולת לממש זכות חוזית או הדרישה למלא אחר מחויבות חוזית עשויה להיות מוחלטת או מותנית בהתרחשות אירוע עתיד. לדוגמה, ערבות פיננסית היא זכות חוזית של המלווה לקבל מזומן מהערב, ומחויבות חוזית מקבילה של הערב לשלם למלווה, אם הלווה אינו עומד במחויבותו. הזכות החוזית והמחויבות החוזית קיימות כתוצאה מעסקה בעבר או מאירוע בעבר (קבלת הערבות), למרות שהן יכולתו של המלווה לממש את זכותו והן הדרישה מהערב לעמוד במחויבותו מותנות בכך שהלווה לא יעמוד במחויבותו בעתיד. זכות מותנית ומחויבות מותנית מקיימות את ההגדרה של נכס פיננסי ושל התחייבות פיננסית, למרות שנכסים והתחייבויות כאלה אינם מוכרים תמיד בדוחות הכספיים. חלק מהזכויות החוזיות והמחויבויות החוזיות עשויות להיות חוזי ביטוח בתחולתו של תקן דיווח כספי בינלאומי⁴.

³ בהנחיות אלה סכומים כספיים נקובים בשקלים חדשים (ש"ח).

9א. חכירה יוצרת בדרך כלל זכות של המחכיר לקבל מחויבות של החוכר לשלם זרם תשלומים שהם במהותם זהים לתשלומים משולבים של קרן וריבית על-פי הסכם הלוואה. המחכיר מטפל בהשקעתו בהתאם לסכום שהוא זכאי לקבל בחכירה מימונית ולא בנכס הבסיס עצמו שכפוף לחכירה המימונית. בהתאם לכך, מחכיר מתייחס לחכירה מימונית כמכשיר פיננסי. בהתאם לתקן דיווח כספי בינלאומי 16, מחכיר אינו מכיר בזכותו לקבל תשלומי חכירה בחכירה תפעולית. המחכיר ממשיך לטפל בנכס הבסיס עצמו ולא בסכום כלשהו שהוא זכאי לקבל בעתיד על-פי החוזה. בהתאם לכך, מחכיר אינו מתייחס לחכירה תפעולית כמכשיר פיננסי, למעט ביחס לתשלומים אינדיבידואלים שהגיע מועד פירעונם (currently due and payable) על ידי החוכר.

10א. נכסים מוחשיים (physical assets) (כגון מלאי ורכוש קבוע), נכסי זכות שימוש ונכסים בלתי מוחשיים (כגון פטנטים וסימנים מסחריים) אינם נכסים פיננסיים. שליטה על נכסים מוחשיים, על נכסי זכות שימוש ועל נכסים בלתי מוחשיים אלה יוצרת הזדמנות להפיק תזרים חיובי של מזומן או של נכס פיננסי אחר, אך אינה יוצרת זכות קיימת לקבל מזומן או נכס פיננסי אחר.

11א. נכסים (כגון הוצאות מראש) שההטבה הכלכלית העתידית בגינם היא קבלה של סחורות או של שירותים, ולא זכות לקבל מזומן או נכס פיננסי אחר, אינם נכסים פיננסיים. באופן דומה, פריטים, כגון הכנסות נדחות ומרבית סוגי המחויבויות לאחריות, אינם התחייבויות פיננסיות, מאחר והתזרים השלילי של הטבות כלכליות המתייחסות אליהם הוא מסירה של סחורות ושל שירותים, ולא מחויבות חוזית לשלם מזומן או נכס פיננסי אחר.

12א. התחייבויות או נכסים שאינם חוזיים (כגון מסים על ההכנסה המוטלים כתוצאה מדרישות חוקיות ונאכפים על ידי הממשלה) אינם התחייבויות פיננסיות או נכסים פיננסיים. הטיפול החשבונאי במסים על ההכנסה נדון בתקן חשבונאות בינלאומי 12. באופן דומה, מחויבויות משתמעות, כהגדרתן בתקן חשבונאות בינלאומי 37 הפרשות, התחייבויות תלויות ונכסים תלויים, אינן נובעות מחוזים ואינן התחייבויות פיננסיות.

מכשירים הוניים

13א. דוגמאות למכשירים הוניים כוללות מניות רגילות שאינן בנות-מכר למנפיק (non-puttable), מכשירים בני מכר מסוימים (ראה סעיפים 16א ו-16ב), מכשירים מסוימים אשר מטילים על הישות מחויבות להעביר לצד אחר חלק יחסי מהנכסים נטו של הישות רק בעת פירוק (ראה סעיפים 16ג ו-16ד), סוגים מסוימים של מניות בכורה

(ראה סעיפים א-25א-26), וכתבי אופציה (warrants) או אופציות רכש שנכתבו המתירים למחזיק בהם להזמין (subscribe) או לרכוש מספר קבוע של מניות רגילות שאינן בנות-מכר למנפיק בישות המנפיקה תמורת סכום קבוע של מזומן או של נכס פיננסי אחר. מחויבות של ישות להנפיק או לרכוש מספר קבוע של מכשיריה ההוניים תמורת סכום קבוע של מזומן או של נכס פיננסי אחר, היא מכשיר הוני של הישות (למעט כפי שנקבע בסעיף א-22). אולם, אם החוזה האמור כולל מחויבות של הישות לשלם מזומן או נכס פיננסי אחר (למעט חוזה המסווג כהון בהתאם לסעיפים א-16 ו-16ב או לסעיפים א-16 ו-16ד), הרי שהוא יוצר גם התחייבות בגובה הערך הנוכחי של סכום הפדיון (ראה סעיף א-27א)). מנפיק של מניות רגילות שאינן בנות-מכר למנפיק נוטל על עצמו התחייבות, כאשר הוא פועל באופן רשמי לביצוע חלוקה ונעשה מחויב מבחינה משפטית לביצועה כלפי בעלי המניות. מקרה כאמור ייתכן לאחר הכרזה על דיבידנד או כאשר הישות מתחסלת (wound up) וכל הנכסים הנותרים, לאחר מילוי כל התחייבויותיה, הופכים ניתנים לחלוקה לבעלי מניות.

14א. אופציית רכש שנרכשה או חוזה דומה אחר, שנרכש על ידי ישות, אשר מקנה לה את הזכות לרכוש חזרה מספר קבוע של מכשיריה ההוניים בתמורה למסירת סכום קבוע של מזומן או של נכס פיננסי אחר, אינו נכס פיננסי של הישות (למעט כפי שנקבע בסעיף א-22). במקום זאת, כל תמורה ששולמה בגין חוזה כאמור מנוכה מההון.

קבוצת המכשירים אשר נחותה מכל הקבוצות האחרות (סעיפים א-16(ב) ו-16ג(ב))

14א. אחד המאפיינים של סעיפים א-16 ו-16ג הוא שהמכשיר הפיננסי הוא בקבוצת מכשירים, אשר נחותה מכל הקבוצות האחרות.

14ב. בעת קביעה אם מכשיר הוא בקבוצה נחותה, ישות מעריכה את תביעת המכשיר בעת פירוק כאילו התרחש פירוק במועד שבו היא מסווגת את המכשיר. ישות תבחן מחדש את הסיווג אם חל שינוי בנסיבות הרלוונטיות. לדוגמה, אם הישות מנפיקה או פודה מכשיר פיננסי אחר, הדבר יכול להשפיע על הקביעה אם המכשיר הנבחן הוא בקבוצה של מכשירים, אשר נחותה מכל הקבוצות האחרות.

14ג. מכשיר שיש לו זכות עדיפה בעת פירוק של הישות אינו מכשיר שמזכה בחלק יחסי מהנכסים נטו של הישות. לדוגמה, למכשיר יש זכות עדיפה בעת פירוק אם הוא מזכה את המחזיק בדיבידנד קבוע בעת פירוק, בנוסף לחלק בנכסים נטו של הישות, כאשר למכשירים אחרים בקבוצה הנחותה שלהם זכות לחלק יחסי מהנכסים נטו של הישות אין אותה הזכות בעת פירוק.

א14ד. אם לישות יש רק קבוצה אחת של מכשירים פיננסיים, קבוצה זו תטופל כאילו היא נחותה מכל הקבוצות האחרות.

סך תזרימי מזומנים חזויים שניתן לייחס למכשיר במהלך חיי המכשיר (סעיף 16א(ה))

א14ה. סך תזרימי המזומנים החזויים של המכשיר במהלך חיי המכשיר חייב להיות מבוסס במהות על הרווח או הפסד, על השינוי בנכסים נטו שהוכרו או על השווי ההוגן של הנכסים נטו של הישות שהוכרו ושלא הוכרו במהלך חיי המכשיר. יש למדוד רווח או הפסד ושינויים בנכסים נטו שהוכרו בהתאם לתקני הדיווח הכספי הבינלאומיים המתאימים.

עסקאות שמתקשר בהן מחזיק מכשיר שלא במעמדו כבעלים של הישות (סעיפים 16א ו-16ג)

א14ו. המחזיק של מכשיר בר מכר או של מכשיר המטיל על הישות מחויבות להעביר לצד אחר חלק יחסי מהנכסים נטו של הישות רק בעת פירוק עשוי להתקשר עם הישות בעסקאות שלא במעמדו כבעלים. לדוגמה, מחזיק מכשיר יכול להיות גם עובד של הישות. רק תזרימי המזומנים והתנאים החזויים של המכשיר המתייחסים למחזיק המכשיר כבעלים של הישות יובאו בחשבון בעת הערכה אם יש לסווג את המכשיר כהון בהתאם לסעיף 16א או לסעיף 16ג.

א14ז. דוגמה לכך היא שותפות מוגבלת שיש לה שותפים כלליים ושותפים מוגבלים. שותפים כלליים מסוימים יכולים לספק לישות ערבות ועשויים לקבל תיגמול בגין מתן ערבות זו. במצבים אלה, הערבות ותזרימי המזומנים המיוחסים מתייחסים למחזיקי המכשיר במעמדם כערבים ולא במעמדם כבעלים של הישות. לפיכך, ערבות כזו ותזרימי המזומנים המיוחסים לא יגרמו לכך שהשותפים הכלליים ייחשבו נחותים לשותפים המוגבלים, ולא תהיה התחשבות בהם בהערכה אם התנאים החזויים של מכשירי השותפות המוגבלת ושל מכשירי השותפות הכללית זהים.

א14ח. דוגמה אחרת היא הסדר חלוקת רווח או הפסד המקצה רווח או הפסד למחזיקי המכשיר על בסיס הספקת שירותים או עסקים המופקים במהלך השנה השוטפת ושנים קודמות. הסדרים אלה הם עסקאות עם מחזיקי מכשיר במעמדם כלא-בעלים ואין להתחשב בהם בהערכת המאפיינים הרשומים בסעיף 16א או בסעיף 16ג. אולם, הסדרי חלוקת רווח או הפסד המקצים רווח או הפסד למחזיקי המכשיר המבוסס על הסכום הנומינלי של המכשירים שלהם ביחס לאחרים בקבוצה מייצגים עסקאות עם מחזיקי המכשירים במעמדם כבעלים ויש להתחשב בהם בעת הערכת המאפיינים הרשומים בסעיף 16א או בסעיף 16ג.

א14ט. תזרימי המזומנים והתנאים החוזיים של עסקה בין מחזיק מכשיר (כשהוא לא במעמד של בעלים) לבין הישות המנפיקה חייבים להיות דומים לעסקאות מקבילות שעשויות להתרחש בין מי שאינו מחזיק מכשיר לבין הישות המנפיקה.

אין מכשיר פיננסי אחר או חוזה עם סך תזרימי מזומנים אשר קובע או מגביל במהות את התשואה השיורית למחזיק המכשיר (סעיפים 16ב ו-16ד)

א14י. תנאי לסיווג מכשיר פיננסי כהון, אשר מלבד זאת מקיים את הקריטריונים בסעיף 16א או בסעיף 16ג, הוא שלישות אין עוד מכשיר פיננסי אחר או חוזה אחר שיש לו (א) סך תזרימי מזומנים המבוססים במהות על רווח או הפסד, על השינוי בנכסים נטו שהוכרו או על השינוי בשווי ההוגן של הנכסים נטו של הישות שהוכרו ושלא הוכרו וכן (ב) השפעה של הגבלה או של קביעה במהות של התשואה השיורית. המכשירים הבאים, כאשר מתקשרים בהם בתנאים מסחריים רגילים עם צדדים לא קשורים, אינם אמורים למנוע ממכשירים שמלבד זאת היו מקיימים את הקריטריונים בסעיף 16א או בסעיף 16ג מלהיות מסווגים כהון:

- (א) מכשירים עם סך תזרימי מזומנים המבוססים במהות על נכסים ספציפיים של הישות.
- (ב) מכשירים עם סך תזרימי מזומנים המבוססים על אחוז מההכנסות.
- (ג) חוזים המיועדים לתגמל עובדים בודדים בגין הספקת שירותים לישות.
- (ד) חוזים הדורשים תשלום בשיעור לא משמעותי מהרווח בגין שירותים או סחורות שסופקו.

מכשירים פיננסיים נגזרים

א15. מכשירים פיננסיים כוללים מכשירים ראשוניים (primary) (כגון חייבים, זכאים ומכשירים הוניים) ומכשירים פיננסיים נגזרים (כגון אופציות פיננסיות, חוזי אקדמה פיננסיים, חוזים עתידיים פיננסיים, חוזי החלפת ריבית וחוזי החלפת מטבע). מכשירים פיננסיים נגזרים מקיימים את הגדרת מכשיר פיננסי, ולפיכך מצויים בתחולת תקן זה.

16א. מכשירים פיננסיים נגזרים יוצרים זכויות ומחויבויות שהשפעתן היא העברה, בין הצדדים למכשיר, של אחד או יותר מהסיכונים הפיננסיים, הטבועים במכשיר הפיננסי הראשוני שבבסיס החוזה. בעת ההתקשרות בחוזה, מכשירים פיננסיים נגזרים מקנים לצד אחד זכות חוזית להחליף נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות עם צד אחר בתנאים פוטנציאליים עדיפים, או מחויבות חוזית להחליף נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות עם צד אחר בתנאים פוטנציאליים נחותים. עם זאת, מכשירים אלה, בדרך כלל⁴, אינם כוללים העברה של המכשיר הפיננסי הראשוני שבבסיס החוזה בעת ההתקשרות בחוזה וגם העברה כזו אינה מחויבת בעת פדיון החוזה. חלק מהמכשירים כוללים גם זכות וגם מחויבות לביצוע חליפין. מאחר ותנאי החליפין נקבעים בעת ההתקשרות במכשיר הנגזר, הרי ששינוי מחירים בשוקים הפיננסיים עשוי להפוך את תנאי החליפין לעדיפים או לנחותים.

17א. אופציית רכש או אופציית מכר להחלפת נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות (כלומר, מכשירים פיננסיים, אשר אינם מכשיריה ההוניים של הישות) מקנים למחזיק זכות להשיג הטבות כלכליות עתידיות פוטנציאליות, המיוחסות לשינויים בשווי ההוגן של המכשיר הפיננסי שבבסיס החוזה. מנגד, כותב אופציה נוטל על עצמו מחויבות לוותר על הטבות כלכליות עתידיות פוטנציאליות או לשאת בהפסדים פוטנציאליים של הטבות כלכליות, המיוחסות לשינויים בשווי ההוגן של המכשיר הפיננסי שבבסיסה. הזכות החוזית של המחזיק והמחויבות החוזית של הכותב מקיימות את ההגדרה של נכס פיננסי ושל התחייבות פיננסית, בהתאמה. המכשיר הפיננסי שבבסיס חוזה אופציה עשוי להיות כל נכס פיננסי, לרבות מניות של ישויות אחרות ומכשירים נושאי ריבית. אופציה עשויה לחייב את הכותב להנפיק מכשיר חוב, במקום להעביר נכס פיננסי, אך המכשיר הפיננסי שבבסיס האופציה יצור נכס פיננסי אצל המחזיק, אם האופציה תמומש. זכות המחזיק באופציה להחליף את הנכס הפיננסי בתנאים פוטנציאליים עדיפים ומחויבות כותב האופציה להחליף את הנכס הפיננסי בתנאים פוטנציאליים נחותים, הן נפרדות מהנכס הפיננסי שבבסיס החוזה, אשר יוחלף בעת מימוש האופציה. המהות של זכות המחזיק ושל מחויבות הכותב אינה מושפעת מהסבירות שהאופציה תמומש.

18א. דוגמה נוספת למכשיר פיננסי נגזר היא חוזה אקדמה (פרוורד) לסילוק בעוד שישה חודשים ואשר לפיו צד אחד (הרוכש) מבטיח למסור 1,000,000 ש"ח במזומן תמורת 1,000,000 ש"ח סכום נקוב של אגרות חוב ממשלתיות הנושאות ריבית קבועה, והצד האחר (המוכר) מבטיח למסור 1,000,000 ש"ח סכום נקוב של אגרות חוב

⁴ זה המקרה ברוב, אך לא בכל, הנגזרים, לדוגמה בחלק מחוזי החלפת הריבית, הקרן מוחלפת בעת ההתקשרות בחוזה (ומוחלפת חזרה בפדיון).

ממשלתיות הנושאות ריבית קבועה תמורת 1,000,000 ש"ח במזומן. במהלך ששת החודשים, לשני הצדדים זכות חוזית ומחויבות חוזית להחליף מכשירים פיננסיים. אם מחיר השוק של אגרות החוב הממשלתיות יעלה מעל 1,000,000 ש"ח, התנאים יהיו עדיפים לרוכש ונחותים למוכר; אם מחיר השוק יורד מתחת ל-1,000,000 ש"ח, ההשפעה תהיה הפוכה. לרוכש יש זכות חוזית (נכס פיננסי), הדומה לזכות הנובעת מהחזקת אופציית רכש, וכן מחויבות חוזית (התחייבות פיננסית), הדומה למחויבות הנובעת מכתבת אופציית מכר; למוכר יש זכות חוזית (נכס פיננסי), הדומה לזכות הנובעת מהחזקת אופציית מכר, ומחויבות חוזית (התחייבות פיננסית) הדומה למחויבות הנובעת מכתבת אופציית רכש. כמו באופציות, זכויות ומחויבויות חוזיות אלה מהוות נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות הנפרדות ונבדלות ממכשירי-הבסיס הפיננסיים (אגרות החוב והמזומן שיוחלפו). לשני הצדדים לחוזה אקדמה יש מחויבות לבצע את עסקת החליפין במועד המוסכם, בעוד שביצוע על-פי חוזה אופציה יתרחש רק אם וכאשר המחזיק באופציה יבחר לממשה.

19א. סוגים רבים אחרים של מכשירים נגזרים מגלמים זכות או מחויבות לבצע החלפה עתידית, לרבות חוזים להחלפת מטבע ולהחלפת שיעורי ריבית ("swap"), עסקאות תקרה ("caps"), רצועה ("collars") וריצפה ("floors"), מחויבויות למתן הלוואות, מתן זכות להנפקת שטרות ומכתבי אשראי. ניתן לראות בחוזה להחלפת ריבית סוג של חוזה אקדמה שבו הצדדים מסכימים לבצע סדרה של החלפות עתידיות של סכומי מזומן, כאשר סכום אחד מחושב בהתייחס לשיעור ריבית משתנה והאחר בהתייחס לשיעור ריבית קבוע. חוזים עתידיים (futures) הם סוג נוסף של חוזי אקדמה, השונים מהם בעיקר בכך שהחוזים הם אחידים ונסחרים בבורסה.

חוזים לרכישה או למכירה של פריטים לא פיננסיים (סעיפים 8-10)

20א. חוזים לרכישה או למכירה של פריטים לא פיננסיים אינם מקיימים את הגדרת מכשיר פיננסי, היות והזכות החוזית של צד אחד לקבל נכס לא פיננסי או שירות והמחויבות המקבילה של הצד האחר לא יוצרים זכות קיימת או מחויבות קיימת של צד כלשהו לקבל, למסור או להחליף נכס פיננסי. לדוגמה, חוזים שבהם הסילוק יבוצע רק על ידי קבלה או מסירה של פריט לא פיננסי (לדוגמה, אופציה, חוזה עתידי או חוזה אקדמה על כסף) אינם מכשירים פיננסיים. רבים מחוזי סחורות היסוד הם מסוג זה. חלק מחוזי הסחורות הם סטנדרטים בצורתם ונסחרים בשווקים מוסדרים באופן דומה לזה של מכשירים פיננסיים נגזרים מסוימים. לדוגמה, חוזה עתידי על סחורות יסוד ניתן לרכישה או למכירה בנקל תמורת מזומן, משום שהוא רשום למסחר בבורסה

ועשוי להחליף ידיים פעמים רבות. עם זאת, הצדדים הקונים והמוכרים את החוזה סוחרים למעשה בסחורות היסוד שבבסיס החוזה. היכולת לרכוש או למכור חוזה סחורת יסוד תמורת מזומן, הקלות שבה ניתן לרכשו או למכרו והאפשרות לשאת ולתת על סליקה כספית של המחויבות לקבל או למסור את סחורת היסוד, אינן משנות את התכונה היסודית של החוזה באופן שייצור מכשיר פיננסי. אף על פי כן, חלק מהחוזה לרכוש או למכור פריטים לא פיננסיים, אשר ניתנים לסילוק בנטו או על ידי החלפת מכשירים פיננסיים או שהפריט הלא הפיננסי שבבסיסם ניתן להמרה בנקל למזומן, הם בתחולת התקן ויטופלו כמכשירים פיננסיים (ראה סעיף 8).

21א. פרט לנדרש על ידי תקן דיווח כספי בינלאומי 15 הכנסות מחוזים עם לקוחות, חוזה הכרוך בקבלה או במסירה של נכסים מוחשיים אינו יוצר נכס פיננסי של צד אחד והתחייבות פיננסית של צד אחר, אלא אם התשלום המקביל נדחה מעבר למועד שבו מועברים הנכסים המוחשיים. כך הוא המקרה ברכישה או במכירה של סחורות באשראי מסחרי.

22א. חוזים מסוימים הם צמודי-סחורות יסוד, אך סילוקם אינו כרוך בקבלה או מסירה פיזית של סחורות היסוד. חוזים אלה קובעים סילוק בדרך של תשלומים במזומן, הנקבעים על פי נוסחה בחוזה, ולא באמצעות תשלומים של סכומים קבועים. לדוגמה, סכום הקרן של איגרת חוב ניתן לחישוב על ידי הכפלת מחיר הנפט בשוק, במועד הפדיון של איגרת החוב, בכמות קבועה של נפט. במקרה כזה הקרן צמודה למחיר סחורות היסוד, אך מסולקת רק במזומן. חוזה כזה מהווה מכשיר פיננסי.

23א. ההגדרה של מכשיר פיננסי כוללת גם חוזה היוצר נכס לא-פיננסי או התחייבות לא-פיננסית, בנוסף לנכס פיננסי או להתחייבות פיננסית. מכשירים פיננסיים כאלה נותנים, לעתים קרובות, לצד אחד אופציה להחליף נכס פיננסי בנכס לא-פיננסי. לדוגמה, איגרת חוב צמודת נפט עשויה להקנות למחזיק את הזכות לקבל זרם תשלומי ריבית תקופתיים קבועים וסכום קבוע של מזומן במועד הפדיון, יחד עם אופציה להחליף את סכום הקרן בכמות קבועה של נפט. כדאיות מימוש האופציה תשתנה מזמן לזמן בהתאם לשווי ההוגן של הנפט וליחס ההמרה של מזומן בנפט (מחיר ההחלפה) הטבוע באיגרת החוב. כוונותיו של המחזיק באיגרת החוב בנוגע למימוש האופציה אינן משפיעות על מהות הנכסים המרכיבים את החוזה. הנכס הפיננסי של המחזיק וההתחייבות הפיננסית של המחזיק הופכים את איגרת החוב למכשיר פיננסי, ללא קשר לסוגים האחרים של נכסים ושל התחייבויות שנוצרו אף הם.

24א. [בוטל]

התחייבויות והון (סעיפים 15-27)

העדר מחויבות חוזית למסור מזומן או נכס פיננסי אחר (סעיפים 17-20)

25א. מניות בכורה עשויות להיות מונפקות עם זכויות שונות. לצורך הקביעה אם מניית בכורה היא התחייבות פיננסית או מכשיר הוני, המנפיק מעריך את הזכויות המיוחדות (particular) הנלוות למניה כדי לקבוע אם היא בעלת המאפיין היסודי של התחייבות פיננסית. לדוגמה, מניית בכורה העומדת לפדיון במועד מסוים או ניתנת לפדיון על פי בחירתו של המחזיק, כוללת התחייבות פיננסית, מאחר שלמנפיק יש מחויבות להעביר נכסים פיננסיים למחזיק במניה. חוסר היכולת הפוטנציאלי של המנפיק לעמוד במחויבות לפדות מניית בכורה במועד שבו הוא נדרש לכך בהתאם לחוזה, לדוגמה בשל חוסר במקורות, בשל מגבלות חוקיות או בשל העדר רווחים או עודפים, אינה מבטלת את המחויבות. אופציה של המנפיק לפדות את המניות במזומן לא מקיימת את ההגדרה של התחייבות פיננסית, מאחר שלמנפיק אין מחויבות בהווה להעביר נכסים פיננסיים לבעלי המניות. במקרה זה, פדיון המניות נתון באופן בלעדי לשיקול דעתו של המנפיק. עם זאת, מחויבות עשויה להיווצר כאשר מנפיק מניות הבכורה מממש את האופציה שלו, בדרך כלל, על ידי הודעה פורמלית לבעלי המניות בדבר כוונתו לפדות את המניות.

26א. כאשר מניות בכורה אינן ניתנות לפדיון, הסיווג המתאים נקבע בהתאם לזכויות האחרות הנלוות להן. הסיווג מתבסס על הערכת המהות של ההסדרים החוזיים ועל ההגדרות של התחייבות פיננסית ומכשיר הוני. כאשר חלוקות למחזיקים במניות הבכורה, בין אם הן צוברות ובין אם הן לא צוברות, נתונות לשיקול דעתו של המנפיק, המניות הן מכשירים הוניים. הסיווג של מניית בכורה כמכשיר הוני או כהתחייבות פיננסית אינו מושפע, בין היתר, מהגורמים הבאים:

(א) היסטוריה של ביצוע חלוקות;

(ב) כוונה לבצע חלוקות בעתיד;

(ג) השפעה שלילית אפשרית על מחיר מניות רגילות של המנפיק, אם חלוקות אינן מתבצעות (בגלל מגבלות על חלוקת דיבידנדים למניות רגילות אם דיבידנדים אינם משולמים למניות הבכורה);

- (ד) סכום העודפים של המנפיק ;
- (ה) תחזית של המנפיק לרווח או הפסד בתקופה ; או
- (ו) יכולת או אי יכולת של המנפיק להשפיע על הסכום של הרווח או הפסד שלו לתקופה.

סילוק במכשיריה ההוניים של הישות (סעיפים 21-24)

27א. הדוגמאות הבאות ממחישות כיצד לסווג סוגים שונים של חוזים על מכשיריה ההוניים של הישות :

- (א) חוזה אשר יסולק בדרך כזו שהישות תקבל או תמסור מספר קבוע של מניותיה, ללא תמורה בעתיד, או על ידי החלפה של מספר קבוע של מניותיה עבור סכום קבוע של מזומן או של מכשיר פיננסי אחר, הוא מכשיר הוני (למעט כפי שנקבע בסעיף 22א). בהתאם לכך, תמורה כלשהי שהתקבלה או ששולמה בגין חוזה כזה מתווספת או מנוכה ישירות מההון. דוגמה אחת היא אופציה למניה שהונפקה, אשר מעניקה לצד שכנגד זכות לרכוש מספר קבוע של מניות הישות תמורת סכום קבוע של מזומן. אולם, אם החוזה דורש מהישות לרכוש (לפדות) את מניותיה תמורת מזומן או נכס פיננסי אחר במועד קבוע או ניתן לקביעה או על פי דרישה, הישות מכירה גם בהתחייבות פיננסית בגובה הערך הנוכחי של סכום הפדיון (פרט למכשירים שיש להם את כל המאפיינים והם מקיימים את התנאים בסעיפים 16א ו-16ב או בסעיפים 16ג ו-16ד). דוגמה לכך היא מחויבות של ישות, הנובעת מחוזה אקדמה לרכוש חזרה מספר קבוע של מניותיה תמורת סכום קבוע של מזומן.
- (ב) מחויבות של ישות לרכוש את מניותיה תמורת מזומן יוצרת התחייבות פיננסית בגובה הערך הנוכחי של סכום הפדיון גם אם מספר המניות אותן הישות מחויבת לרכוש חזרה אינו קבוע, או אם המחויבות מותנית בכך שהצד שכנגד יממש את זכותו לפדות (למעט כפי שנקבע בסעיפים 16א ו-16ב או בסעיפים 16ג ו-16ד). דוגמה למחויבות מותנית היא אופציה שהונפקה, הדורשת מהישות לרכוש חזרה את מניותיה תמורת מזומן אם הצד שכנגד יממש את זכותו.
- (ג) חוזה אשר יסולק במזומן או במכשיר פיננסי אחר הוא נכס פיננסי או התחייבות פיננסית אף אם סכום המזומן או המכשיר הפיננסי האחר, אשר יתקבל או יימסר, מתבסס על שינויים במחיר השוק של ההון של הישות (למעט כפי שנקבע

בסעיפים 16א ו-16ב או בסעיפים 16ג ו-16ד). דוגמה לכך היא אופציה למניה, המסולקת נטו במזומן (net cash settled).

(ד) חוזה אשר יסולק במספר משתנה של מניות הישות, אשר ערכן יהיה שווה לסכום קבוע או לסכום המבוסס על שינויים במשתנה בסיס (לדוגמה, מחיר סחורת יסוד) הוא נכס פיננסי או התחייבות פיננסית. דוגמה לכך היא אופציה שנכתבה לרכישת זהב, אשר, אם תמומש, תסולק נטו במכשיריה ההונניים של הישות על ידי כך שהישות תמסור כמות כזו של מכשירים אלה אשר שווים יהיה שווה לערך חוזה האופציה. חוזה כזה הוא נכס פיננסי או התחייבות פיננסית אף אם משתנה הבסיס הוא מניות הישות עצמה ולא זהב. באופן דומה, חוזה אשר יסולק במספר קבוע של מניות הישות, אך הזכויות הנלוות למניות אלה ישתנו כך שערך הסילוק יהיה שווה לסכום קבוע או לסכום המתבסס על שינויים במשתנה בסיס, הוא נכס פיננסי או התחייבות פיננסית.

הוראות סילוק מותנה (סעיף 25)

28א. סעיף 25 קובע כי אם התממשות חלק של הוראת סילוק מותנה, אשר עשוי לדרוש סילוק במזומן או בנכס פיננסי אחר (או בדרך כזו אשר תוצאתה היא שהמכשיר הוא התחייבות פיננסית) אינה מציאותית, הוראת הסילוק אינה משפיעה על סיווג מכשיר פיננסי. לכן, חוזה אשר דורש סילוק במזומן או במספר משתנה של מניות הישות עצמה רק בקרות אירוע, שהוא נדיר מאוד, לא מציאותי (highly abnormal) ומאוד לא סביר שיתרחש, הוא מכשיר הוני. באופן דומה, תנאי החוזה עשויים לשלול סילוק במספר קבוע של מניות הישות עצמה בנסיבות שאינן בשליטת הישות, אך אם אין אפשרות מציאותית שנסיבות אלה יתרחשו, סיווג כמכשיר הוני הוא ראוי.

טיפול בדוחות כספיים מאוחדים

29א. בדוחות כספיים מאוחדים, ישות מציגה זכויות שאינן מקנות שליטה - כלומר זכויות של צדדים אחרים בהון ובהכנסה של חברות בנות שלה - בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 1 ולתקן דיווח כספי בינלאומי 10. כאשר מסווגים מכשיר פיננסי (או רכיב שלו) בדוחות כספיים מאוחדים, ישות בוחנת את כל התנאים שהוסכמו בין חברות הקבוצה והמחזיקים במכשיר לצורך הקביעה אם לקבוצה בכללותה יש מחויבות למסור מזומן או נכס פיננסי אחר ביחס למכשיר או לסלק אותו באופן שיביא לסיווגו כהתחייבות. כאשר חברה בת בקבוצה מנפיקה מכשיר פיננסי וחברה אם או חברה אחרת בקבוצה מסכמת באופן ישיר עם המחזיקים במכשיר לגבי תנאים נוספים (לדוגמה ערבות), ייתכן

ולקבוצה לא יהיה שיקול דעת לגבי חלוקות או פדיון. למרות שהחברה הבת עשויה לסווג באופן נאות את המכשיר ללא התייחסות לתנאים נוספים אלה בדוחותיה הכספיים הנפרדים (individual), ההשפעה של הסכמים אחרים בין חברי הקבוצה ומחזיקי המכשיר נלקחת בחשבון כדי להבטיח שהדוחות הכספיים המאוחדים משקפים את החוזים ואת העסקאות שבהם התקשרה הקבוצה כמכלול. במידה שישנה מחויבות כזו או הוראת סילוק כזו, המכשיר (או הרכיב שלו אשר נתון למחויבות זו) יסווג כהתחייבות פיננסית בדוחות הכספיים המאוחדים.

א29. סוגים מסוימים של מכשירים אשר מטילים על הישות מחויבות חוזית מסווגים כמכשירים הוניים בהתאם לסעיפים 16א ו-16ב או לסעיפים 16ג ו-16ד. סיווג בהתאם לסעיפים אלה מהווה חריג לכללים שאחרת מיושמים בתקן זה לסיווג מכשיר. חריג זה אינו מורחב לסיווג של זכויות שאינן מקנות שליטה בדוחות הכספיים המאוחדים. לפיכך, מכשירים המסווגים כמכשירים הוניים בהתאם לסעיפים 16א ו-16ב או לסעיפים 16ג ו-16ד בדוחות הכספיים הנפרדים או בדוחות הכספיים האינדיבידואליים שהם זכויות שאינן מקנות שליטה מסווגים כהתחייבויות בדוחות הכספיים המאוחדים של הקבוצה.

מכשירים פיננסיים מורכבים (סעיפים 28-32)

א30. סעיף 28 חל רק על מנפיקים של מכשירים פיננסיים מורכבים לא נגזרים. סעיף 28 אינו דן במכשירים פיננסיים מורכבים מנקודת המבט של המחזיקים. תקן דיווח כספי בינלאומי 9 דן בסיווג ובמידה של נכסים פיננסיים שהם מכשירים מורכבים מנקודת המבט של המחזיקים.

א31. צורה שכיחה של מכשיר פיננסי מורכב היא מכשיר חוב עם אופציית המרה משובצת, כגון איגרת חוב הניתנת להמרה למניות רגילות של המנפיק וללא מאפייני נגזר משובץ אחרים. סעיף 28 דורש מהמנפיק של מכשיר פיננסי כזה להציג בנפרד בדוח על מצב הכספי את רכיב ההתחייבות ואת הרכיב ההוני, כאמור להלן:

(א) מחויבות המנפיק לשלם קרן וריבית במועדים קבועים מראש היא התחייבות פיננסית, שקיימת כל עוד המכשיר לא הומר. בעת ההכרה לראשונה, השווי ההוגן של רכיב ההתחייבות הוא הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים, שנקבעו בחוזה, אשר מהווים לפי שיעור ריבית המקובלת בשוק לגבי מכשירים באיכות אשראי דומה, אשר מספקים למעשה את אותם תזרימי מזומנים, באותם תנאים, אך ללא אופציית ההמרה.

(ב) המכשיר ההוני הוא אופציה משובצת להמיר את ההתחייבות להון של המנפיק. לאופציה זו יש ערך בעת ההכרה לראשונה אף כאשר היא מחוץ לכסף.

32א. בעת המרה של מכשיר הניתן להמרה במועד פדיונו, הישות גורעת את רכיב ההתחייבות ומכירה בו כהון. הרכיב ההוני המקורי נשאר בהון (למרות שהוא עשוי להיות מועבר בתוך ההון מסעיף אחד לאחר). אין רווח או הפסד בגין ההמרה במועד הפדיון.

33א. כאשר ישות פודה בפדיון מוקדם או רוכשת חזרה מכשיר הניתן להמרה לפני מועד הפדיון, כאשר זכות ההמרה המקורית (original conversion privileges) נותרת ללא שינוי, הישות מקצה את התמורה ששולמה וכל עלויות עסקה, בגין הרכישה חזרה או הפדיון המוקדם, לרכיב ההתחייבות ולרכיב ההוני של המכשיר במועד העסקה. השיטה המשמשת בהקצאת התמורה ששולמה ועלויות העסקה לרכיבים הנפרדים היא עקבית עם זו ששימשה להקצאה המקורית של התקבולים שהתקבלו על ידי הישות כאשר המכשיר הניתן להמרה הונפק, בהתאם לסעיפים 28-32.

34א. לאחר שהקצאת התמורה מתבצעת, כל רווח או הפסד שנוצר יטופל בהתאם לכללי החשבונאות המתאימים לכל אחד מהרכיבים הקשורים כדלקמן:

(א) סכום הרווח או ההפסד המתייחס לרכיב ההתחייבות מוכר ברווח או הפסד; וכן

(ב) סכום התמורה המתייחס לרכיב ההוני מוכר בהון.

35א. ישות יכולה לשנות את התנאים של מכשיר ניתן להמרה כדי לעודד המרה מוקדמת, לדוגמה על ידי יחס המרה מיטיב יותר, או על ידי תשלום תמורה נוספת אחרת במקרה של המרה לפני מועד מוגדר. במועד שבו שונו התנאים, ההפרש בין השווי ההוגן של התמורה, שהמחזיק מקבל במועד ההמרה בהתאם לתנאים המתוקנים, לבין השווי ההוגן של התמורה, שהמחזיק יכול היה לקבל בהתאם לתנאים המקוריים מוכר כהפסד ברווח או הפסד.

מניות אוצר (סעיפים 33 ו-34)

36א. מכשיריה ההוניים של ישות אינם מוכרים כנכס פיננסי, ללא קשר לסיבת רכישתם חזרה. סעיף 33 דורש מישות הרוכשת את מכשיריה ההוניים, להפחית אותם מההון. עם זאת, כאשר ישות מחזיקה בהונה עבור אחרים, לדוגמה מוסד פיננסי המחזיק בהונו

עבור לקוח, יש יחסי סוכנות וכתוצאה מכך החזקות אלה אינן ככללות בדוח על המצב הכספי של הישות.

ריבית, דיבידנדים, הפסדים ורווחים (סעיפים 35-41)

37א. הדוגמה הבאה ממחישה את יישום סעיף 35 עבור מכשיר פיננסי מורכב. נניח כי מניית בכורה לא צוברת מחייבת פדיון במזומן תוך חמש שנים, כשהדיבידנדים בגינה משולמים (אם בכלל) על פי שיקול דעתה של הישות לפני מועד הפדיון. מכשיר כזה הוא מכשיר פיננסי מורכב, הכולל רכיב התחייבות המהווה את הערך הנוכחי של סכום הפדיון. ההפחתה של הניכיון בגין רכיב ההתחייבות מוכרת ברווח או הפסד ומסווגת כהוצאת ריבית. לעומת זאת, דיבידנדים כלשהם ששולמו קשורים לרכיב ההוני ובהתאם לכך מוכרים כחלוקה של רווח או הפסד. טיפול דומה ייושם גם אם הפדיון אינו מחויב, אלא נתון לבחירת המחזיק, או אם מניית הבכורה חייבת להיות מומרת למספר משתנה של מניות רגילות, המחושב כך שיהיה שווה לסכום קבוע או לסכום המבוסס על שינויים במשתנה בסיס (לדוגמה, סחורות יסוד). יחד עם זאת, אם דיבידנדים כלשהם שלא שולמו מתווספים לסכום הפדיון, המכשיר בכללותו הוא התחייבות. במקרה כזה, כל הדיבידנדים מסווגים כהוצאת ריבית.

קיזוז של נכס פיננסי והתחייבות פיננסית (סעיפים 42-50)

38א. [בוטל]

קריטריון שלישות "קיימת באופן מיידי (currently) זכות משפטית ניתנת לאכיפה לקזז את הסכומים שהוכרו" (סעיף 42(א))

38א. זכות קיזוז עשויה להיות ניתנת להשגה באופן מיידי או שהיא עשויה להיות מותנית באירוע עתידי (לדוגמה, ייתכן שהזכות ניתנת להפעלה או למימוש רק בעת התרחשותו של אירוע עתידי מסוים, כמו כשל אשראי, חדלות פירעון או פשיטת רגל של אחד מהצדדים שכנגד). גם אם זכות הקיזוז אינה מותנית באירוע עתידי, היא יכולה להיות ניתנת לאכיפה משפטית רק במהלך העסקים הרגיל, או במקרה של כשל אשראי, או במקרה של חדלות פירעון או פשיטת רגל, של אחד או של כל הצדדים שכנגד.

א38ב. כדי לקיים את הקריטריון בסעיף 42(א), לישות חייבת להיות באופן מיידי זכות משפטית ניתנת לאכיפה. המשמעות היא שזכות הקיזוז:

- (א) חייבת להיות בלתי מותנית באירוע עתידי; וכן
- (ב) חייבת להיות ניתנת לאכיפה משפטית בכל הנסיבות הבאות:
- (i) במהלך העסקים הרגיל; וכן
- (ii) במקרה של כשל אשראי; וכן
- (iii) במקרה של חדלות פירעון או פשיטת רגל של הישות ושל כל הצדדים שכנגד.

א38ג. המהות וההיקף של זכות הקיזוז, כולל תנאים כלשהם שצורפו למימושה ואם היא תישאר גם במקרה של כשל אשראי או של חדלות פירעון או פשיטת רגל, עשויים להשתנות מתחום שיפוט אחד לתחום שיפוט אחר. כתוצאה מכך, לא ניתן להניח שזכות הקיזוז זמינה באופן אוטומטי שלא במהלך העסקים הרגיל. לדוגמה, חוקי פשיטת רגל או חוקי חדלות פירעון של תחום שיפוט עשויים לאסור, או להגביל את זכות הקיזוז במקרה של פשיטת רגל או של חדלות פירעון בנסיבות מסוימות.

א38ד. יש לשקול את החוקים שחלים על היחסים בין הצדדים (לדוגמה, הוראות חוזיות, החוקים שחלים על החוזה או חוקים המתייחסים לכשל אשראי, לחדלות פירעון או לפשיטת רגל, החלים על הצדדים) כדי לברר אם זכות הקיזוז ניתנת לאכיפה במהלך העסקים הרגיל, במקרה של כשל אשראי ובמקרה של חדלות פירעון או פשיטת רגל, של הישות ושל כל הצדדים שכנגד (כפי שמוגדר בסעיף 38ב(ב)).

קריטריון שלישות יש "כוונה לסלק את הנכס ואת ההתחייבות על בסיס נטו או לממש את הנכס ולסלק את ההתחייבות בו-זמנית" (סעיף 42(ב))

א38ה. כדי לקיים את הקריטריון בסעיף 42(ב) לישות חייבת להיות כוונה לסלק את הנכס ואת ההתחייבות על בסיס נטו או לממש את הנכס ולסלק את ההתחייבות בו-זמנית. למרות שלישות יכולה להיות זכות לסילוק נטו, היא עדיין יכולה לממש את הנכס ולסלק את ההתחייבות בנפרד.

א38. אם ישות יכולה לסלק סכומים באופן כזה שהתוצאה היא, למעשה, שוות ערך לסילוק נטו, הישות תקיים את קריטריון הסילוק נטו בסעיף 42(ב). זה יתרחש אם ורק אם למנגנון הסילוק ברוטו יש מאפיינים שמבטלים סיכון אשראי וסיכון נזילות או שתוצאתם סיכון אשראי וסיכון נזילות לא משמעותיים, והמנגנון יעבד חייבים וזכאים בתהליך סילוק או מיחזור יחיד. לדוגמה, שיטת סילוק ברוטו שיש לה את כל המאפיינים הבאים תקיים את קריטריון הסילוק נטו בסעיף 42(ב):

- (א) נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות אשר כשירים לקיזוז הוגשו באותה נקודת זמן לעיבוד;
- (ב) ברגע שהנכסים הפיננסיים וההתחייבויות הפיננסיות הוגשו לעיבוד, הצדדים מחויבים למלא את מחויבות הסילוק;
- (ג) לא קיימת אפשרות שתזרימי המזומנים שנובעים מהנכסים ומההתחייבויות ישתנו מרגע שהם הוגשו לעיבוד (אלא אם כן העיבוד נכשל - ראה סעיף (ד) להלן);
- (ד) נכסים והתחייבויות שמובטחים בניירות ערך יסולקו בעת העברת ניירות הערך או מערכת דומה (לדוגמה, משלוח כנגד תשלום), כך שאם ההעברה של ניירות הערך נכשלת, העיבוד של החייב או של הזכאי הקשורים שעבורם ניירות הערך מהווים בטחונות יכשל גם הוא (ולהפך);
- (ה) עסקאות כלשהן שנכשלו, כמפורט ב- (ד), ייכנסו מחדש לעיבוד עד שהם יסולקו;
- (ו) סילוק מבוצע באמצעות אותו ארגון סליקה (לדוגמה, בנק סולק, בנק מרכזי או מסלקה מרכזית של ניירות ערך); וכן
- (ז) קיימת מסגרת אשראי יומית שמספקת סכומים מספיקים של משיכת יתר כדי לאפשר את העיבוד של תשלומים במועד הסילוק עבור כל אחד מהצדדים, וזה ודאי למעשה שמסגרת האשראי היומית תכובד אם תהיה דרישה.

א39. התקן אינו קובע טיפול ספציפי ל"מכשירים סינתטיים". מכשירים אלה הם קבוצות של מכשירים פיננסיים נפרדים שנרכשים ושמחוזקים במטרה לחקות תכונות של מכשיר אחר. לדוגמה, חוב לזמן ארוך בשיעור ריבית משתנה, המשולב יחד עם חוזה להחלפת ריבית משתנה בריבית קבועה, מהווים דוגמה להרכבה מלאכותית של חוב לזמן ארוך בשיעור ריבית קבוע. כל אחד מהמכשירים הפיננסיים הבודדים המרכיבים את ה"מכשיר הסינתטי" מייצג

זכות חוזית או מחויבות חוזית עם תנאים שלו וכל אחד מהם עשוי להיות מועבר או מסולק בנפרד. כל מכשיר פיננסי חשוף לסיכונים העשויים להיות שונים מהסיכונים שאליהם חשופים מכשירים פיננסיים אחרים. לפיכך, כאשר מכשיר פיננסי אחד ב"מכשיר סינתטי" הוא נכס ומכשיר אחר הוא התחייבות, הם אינם מקוזזים ולא מוצגים בדוח על המצב הכספי של הישות על בסיס נטו, אלא אם הם מקיימים את הקריטריונים לקיזוז שבסעיף 42.

א40. [בוטל]

